Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

Серло

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«Свет» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьйлу 1923 шера дениз ● ШИНАРА, 20 ЯНВАРЬ, 1981 ШУ. ● № 9 (5295). ● Мах 2 кепиг.

КПСС XXVI съезда накъадолхаш

Сийле хийла хьалхалаттарий!

КПСС обкома бюро, Нохч-ГIалгIайн АССР Министрийн Совет, облсовпроф, ВЛКСМ обком хьажна КПСС XXVI съезда сийна яьржинчу социалистически яхье дахьаьча толамашка. Декабрь бетта а бIарччана 1980 шера а промышленноста, гIишлошъечa, транспорта, буьззама, торговла, бахача нахе бытовой гIуллакхаш деча предприятеша дахьаьчa производственни толамашка хьежжича котъьлинараш лаьрхIий:

РАЙОНАШ:

ГУДЕРМЕССКИ,

продукци мийхала якхара шере план 102 проценти къахьегама овсарле лакхъяре — 101 проценти кхочашъяьр, поставкаш ярен продукце дикален декхараш кхочашдаьр. Капитальни вложений юкъарча боврама план 102 процент кхочашъяьй, цу дахьъе производственни гIуллакхашта йола объекташ хьалъяра план 101 проценти гIишлонмонтажни балхаш даре план 101 проценти кхочашъяьй. Района еннай ХЬАЛХАРА МОТТИГИ КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела Цlе байракх.

СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ,

продукци мийхала якхара шера план 102 проценти къахьегама овсарле лакхъяре — 101 проценти кхочашъяьр, поставкаш ярен продукце дикален декхараш кхочашдаьр. Капвложеней юкъарча боврама план 104 процент кхочашъяьй, цу дахьъе производственни гIуллакхашта йола объекташ хьалъяра план — 104 процент. Района хьожжаьй ШОЛЛАГIА МОТТИГИ КПСС обкома НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамотах.

НАДТЕРЕЧНИ,

продукци мийхала якхара шера план 102 проценти къахьегама овсарле лакхъяре — 100,1 проценти кхочашъяьр, поставкаш ярен продукце дикален декхараш кхочашдаьр. Капвложеней юкъарча боврама план 111 проценти гIишлон-монтажни балхий план 121 проценти кхочашъяьй. КХОАЛАГIА МОТТИГИ КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамотех.

1980 шера промышленни продукци мийхала якхара, къахьегама овсарле лакхъяра планаш кхочашъечa, иштта капитальни вложенеш каравзаяри гIишлон-монтажни балхаш дераи планаш кхочашъечa дика бола барах белгалъьлий Ачхой-Мартановски, Нажай-Юртовски, Веденски районаш.

ПРЕДПРИЯТЕШИ ОРГАНИЗАЦЕШИ:

Хьалхара моттиг а хьожеш, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела Цlе байракх а луш, республикански Сийлен улга тlе яьхкий:

Старогрозненски бурув тохара бахкий управлени,

«Старогрознефть» мехидьттан гази йоьлла управлени,

СССР 50 шу дизара цIерагIа йола Грозненски химически завод,

«Электроприбор» завод,

«Красный молот» завод,

Малгбоалеьара электрически сетеш,

Назрановски трикотажни фабрика,

Грозненски машинаьшьа тlара почтамт,

«Союзэнергомонтстрой» ВНПО опытни завод,

«Чечингобувьбыт» объединени,

Гудермесски маьжта завод,

Шалински мехлесхоз,

Автоколонна-1737,

машинаьшьа отделение сигнализаци буьззамен Грозненски дистанци.

Сунжениски райисполкома жилищно-коммунальни бахама производственни управлени,

Художественни промыслий производственни объединени,

№ 7 йолча треста Грозненски монтажни управлени,

«Чечингражданпроект» институт,

Грозненски горпищеторг.

Шоллагlа моттиг а хьожеш, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш, республикански Сийлен улга тlе яьхкий:

Грозненски бурув тохара бахкий управлени,

Ацетонови завод,

Гl. Аврнова цlерагlа «Электроинструмент» завод,

Шелковской райпищекомбинат,

«Центроспецстрой» треста специализированни управлени,

«Грозгипронефтехим» институт,

Грозненски райпо,

Машинаьшьа отделение Грозненски энергоучасток,

Кхоалагlа моттиг а хьожеш, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома диплом а луш, республикански Сийлен улга тlе яьхкий:

Радиотехнически завод,

«Нефтехимзапчасть» завод,

Электроремонтни завод,

Электромеханически завод,

«Росстромремонт» треста Грозненски ремонтно-механически предприяти,

«Телерадиобыттехника» объединени,

Грозненски локомотивни депо,

Технологически транспорта Ташкалински управлени,

Свидетельстваш дlа а луш республикански сийлен книжка тlе дlаяхьний:

«Грознефть» производственни объединени,

Старогрозненски бурув тохара бахкий управлени,

«Электроприбор» завод,

«Красный молот» завод,

СССР 50 шу дизара цlерагlа йола Грозненски химически завод,

«Чечингобувьбыт» объединени,

Гудермесски маьжта завод,

Шалински мехлесхоз,

№ 7 йолча треста Нохч-ГIалгIайн гIишлон управлени, Грозненски монтажни управлени.

ОБЪЕДИНЕНЕШИ УПРАВЛЕНЕШИ:

Хьалхара моттиг а хьожеш КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела Цlе байракх а енна, республикански Сийлен улга тlе яьхкий: «Грознефть» производственни объединени, Нохч-ГIалгIайн гIишлон управлени.

Шоллагlа моттиг а хьожеш, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а енна, республикански Сийлен улга тlе яьхкий «Промавтоматика» lилмай-производственни объединени.

Кхоалагlа моттиг а хьожеш, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома диплом а луш, республикански Сийлен улга тlе яьхкий Грозненски производственни швейни объединени.

* * *

КПСС XXVI съезда сийленца накъадехара йола социалистически яхь республикехь тlе-тlе шерагlа яржаш йогl. КПСС ЦК октябрьски (1980 ш.) Пленума решенеша, парте XXVI съездана йолча КПСС ЦК проекта тlе оттаьхча кхо мохк дегlаяхара йолча перспективаша дигаш гlоадахьхча Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоше керла толамаш доьх.

Иттлагlчa пятилетка дlахо а дегlайоалайир, экономика социально-культурни дегlаахара дахьъара лоархlамерa декхараш кхочашдир. Шоей пятилетка заданеш ханал хьалха кхочашйир 210 предприятe, организаце, колхозийн совхозийн, 3000 соьгlа йолча цеха, участка, бригада, ферма коллективаша, 38 эзар белхлочо. Ерригa республика хьажийцеча промышленни продукци мийхала якхара пятилетка план 1980 шера 17 декабре кхочашйир, планагlа лаьрхlачул соьгlа арахийцир 80 миллион сома мийха продукци.

Ханал хьалха, 26 декабре, кхочашйир 1980 шера план а, заданеш соьгlа мийхала яькхар 20 миллион сома мийха продукци. Пданал соьгlа дакхар 48 эзар тонн мехкдаьтта, 477 миллион киловатт-сахьат электроэнерги, планал соьгlа арахийцир 2,6 миллион сома мийха мехкдаьтта продукташи мехкдаьттехимически синтеза продукциц, дикка дукхагlа арахийцир халкъа эша товараш, цу дахьъе 2,6 миллион сома мийха культурно-бытовой гlуллакхаш нoa-хартаи эшараш а долош.

Къахьегама овсарле лакхъяре заданн 100,4 процент кхочашъяьй.

Цхьабакъда, дlадахача шера цхьайолча районаша, промышленни предприятей коллективаша боьгlачa боврамаrlа болх бензар. Бахача нахе бытовой гlуллакхаш дара, капитальни вложеней объема, гlишлонмонтажни балхаш дара шера план кхочашъяьнзар. Нака чуба цlеноош хьалдера хьахьожьча средствех бизза пайда ийцабац хьажийцеча ахчaк социально-культурно-бытовой гlуллакхашта йола объекташ хьалъеча а.

Хlана промышленноста къахьегамхошта хьалхашка латташ дераш лоархlамаш бехктокхамеи декхараш да — 1981 шера хьалхарча квартала план КПСС XXVI съезда сийна тlаийца социалистически декхараш ханал хьалха кхочашдара шерра социалистически ях йоархаар. Цу дахьъе ерригача торонех пайда ийба беза, хьнарегlа дакъа лаца деза кхом бараи хьурмат дарна тlаьхьа лоаттабеча ньовсаме, тlегlертта лакхъе аза балка эффективности арахацача продукце дикали.

Хlара къахьегамхочун декхар да мехкарчa коммунистий форума кордача къахьегама толамашца накъвахар.

Дукхагlа хулийтаргда дlа-хьа кхухьа мовхьаш

НАЗРАНОВСКИ АВТОТРАНСПОРТНИ ПРЕДПРИЯТЕ КОЛЛЕКТИВО 1981 ШЕРА ТIАИЙЦА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Ше тlаийца социалистически декхараш толамца кхочаш а деш, предприяте коллективо ханал хьалха, 1980 шера 10 ноябре, кхочашйир иттлагlча пятилетка задани.

КПСС ЦК октябрьски (1980 ш.) Пленума решенеша дог гlоадахьхча йолча АТП коллективо 1981 шера укх тайпара социалистически декхараш тlаийцад:

БIарчча предприяти хьажийцача шере план 1981 шера 27 декабре кхочашъе.

КПСС XXVI съезда сийна укх шера хьалхарчa шин бетта план съезд хьоллача дента — 23 феврале кхочашъе.

Шера планал соьгlа 221 эзар тонно-километр е.

Мовхьаш дlа-хьа дахьара план 25 декабре, грузооборота план 26 декабре, пассажираш дlа-юха багара план 27 декабре кхочашъе.

Автомобилашта деш дола технически гlулакха ше йола ремонти товрах, ремонтни болхлоша йоаю балха хьежигъярах, ремонт еча дакъа лоадаш бола водителаш кlезигагlа хилийтарах грузови автомашинаш технически дахьъе пайда хилийтара коэффициент 0,77-нега автотранспорт балха араялара коэффициент 0,675-нега а, автобусаш — 0,64-нега, легковой таксомотораш — 0,785 — нега дlакхачийта.

Къахьегама овсарле 5 процент лакхъе.

Мовхьаш дlа-хьа кхахьарга дlабода мах 5 процент лохбе, автобусашца пассажираш дlа-хьа кхувларга бода мах 7 процент лохбе, таксомотораща пассажираш дlа-хьа кхуваларга дlадодар цаlи ах процент кlезигде.

Доагора-смазочни материалаш нормагlа йоагlачул 4 процент дукхагlа кхое, электроэнерги кхо процент кlезигагlа йове, хьамча чархашка нормагlа йоагlачул 5 процент дукхагlа болх байта.

Прицепех пайда эцалга тов а деш, цуи чотагlа грузовой автомашиний грузоподъемноста коэффициент 1,04 процент лакхъе.

Централизованни хьисапе дlа-юха кхухьа мовхьаш дукхагlа хилийта, беча лаьхьах пайда эцара коэффициент 0,58-нега дlакхачийта.

Хадданза лелаш йола пассажирски автобусаш 94,5 процентага дlакхачийта.

Цхьайтталагlча пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхочашъяра автоколоннашта, бригадашта, цехашта, отделашта, водителашта, ремонт еча болхлошта, инженерно-технически болхлоштеи гlуллакхерча нахаи юкъе шерра социалистически яхь йоаржас.

Назрановски АТП коллективо социалистически яхье хьех Сунженски автотранспортни предприяте коллектив.

Социалистически декхараш дийца а дийца тlеийцад автотранспортни предприяте болхлой, инженерно-технически болхлой, гlуллакхерча нахьа юкъерча собраге.

МАССАЗА А ЯХЬЕ ХЬАЛХА ЛАТТАШ...

В. И. Ленина цlерагlча Грозненски мехкдаьтта чуххдоахача завода цхьоалагlча цеха технологаша шерра социалистически ях йоаржадьй КПСС XXVI съезда сийлена накъавахара. Цу яхьа хьалхалаттарий цlераш йоахача хана эггара хьалхарчарча цlи йоакх № 8 йолча установка йоккхагlйолча оператора, нагирхой хьехамча Шевченко Надежда Михайловнай. Цо кулгалду смена къахьегама вахте латтача хана даим ийса хул установка технологически режим.

Дукха соьгlаташ а телаш хьаьнила къахьегаш цо дахьача толамий лакха мах баьб. Царна юкъе я Къахьегама Цlеча байракха орден а.

СУРТА ТlА: йоккхагlйола оператор Н. Шевченко.

З. БАТЧАЕВА сурт.

УКХ ШЕРА 18 ЯНВАРЕ ШУРИН ФЕРМАША ВАЬЧА БАЙХА ХЬОКХАМАШ ГОЙТАШ ЙОЛА СВОДКА

Районаш	Хlара lэттагара дойнадаь ыьлаар (кг)	
	[illegible]	[illegible]
Ачхой-Мартановски	3,7	3,5
Грозненски	4,3	4,3
Гудермесски	4,2	4,4
Малгобекски	2,1	2,7
Надтеречни	2,3	2,4
Назрановски	4,1	3,9
Наурски	4,8	4,4
Сунженски	3,9	4,2
Урус-Мартановски	4,3	3,9
Шалински	3,5	3,7
Шелковской	5,8	5,9
Республике гlолла	4,1	4,1

ТЕШШАМЕ ТОАЮ

Хьинаре, бирт болаш а Магомадов Вахас кулгалдеш йола Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза мехмастерске коллектив. Ше дейна дош кхочаш ца деш йийнаи ца цlакха а.

Района кхьгарел дикка йоккхагlа я на совхоз. Цуна цхьана тоае еза техника а дукхагlа я. Хlаьта дlадахача шера йиьлагlчен укх шера цхьоалагlчен кварталашка планагlа 46 трактор я тоае езаш. Царех хlанзле 31 кийчон мугlаре дlаоттаяьй мехмастерске къахьегамхоша.

— Атта кхаьчаац тха коллектива цу толамга. Ехачарна метта дlаоттае керда оатхалаш йоацеш къаьстта хало хьег оаха. Уж эшача боарамагlа хьахецаш яц «Госкомсельхозтехнико». Хlаьта а лаша оатхалаш норайоагlа. Уж тишъенначарна меттаунттаю е керда хьаю. Цу гlулакха эша станокаш а гlирс а ба мастерске. Шоай балха говзал дика карагзаяь ба тха коллективе къахьега нах а, Масала, токарь Талхигов Салавди. Цо тишъенначул тlехьагlа меттаоттаяь е керда хьаяь оатхал заводе лаьчох къоастае йиш йоацаш хул. Иштта дика къахьегамхой ба Алиев lаьла, Раисов Герман, Куркаев lумар, Дохчукаев Ярагlа, — йоах Магомадов Вахас.

Цар балха хьалаш лерттlа вlаштlехьдахара йовхо лый совхоза кулгалхоша. Шайха я ерригача цехий помещенешка, юкхе я столови а. Мастерске болхлошта юкъе йоаржаяьй КПСС XXVI съезда дикача хьокхамашца накъавахар духьа социалистически ях. Цуи итогашка хьежжа дикагlбараш белгалбоах морально а материально а. Цу гlулакхаша балхацара безам совбоаккх наьха. Тlехьамзниш йола техника тоаяь яьккхий цар хlанзле. Хlаьта ерригa техника КПСС XXVI съезд болх бе йолалургйолча дийнахьа кийчон мугlаре дlаоттае дош а деннад.

А. ЗАЙНУТДИНОВ.

РЕЙД БIАЬСТЕНО ДIАДЕХАРГДА

ДIАДАХА шу дика чакхдаьккхад Магlалбикерча «Алханчуртский» совхоза къахьегамхоша. Планал соьгlа паччахьалкхенга дехкад 500 тонн ялат. 42 тонн генараш, тlехкхоачашдаьд дукх доккхара декхараш а.

— Хlанз тхона керттера да, — дувц совхоза директора Л. М. Цечоева. — бlаьстан балхашта лаьрхlа кийчо елга, сиха а дика а бlаьсти ялаташ дlадера мел эша хьелаш вlаштlехьдаханга. Тха механизатораша къоабалбаь хьалхаьдаб КПСС XXVI съезда болх дlаболалуча дента ерригa юртбоахама техника кийчъяь яккха аьнна баь наьсархой тlаьхьехки.

Директорна цхьана тхо долх техника латтача моттигашка, мастерскешка. Массанахьа а чуйяна болх беш ба нах.

Масала, соакха а бlаьстанга техника кийчъеча лаьрхача социалистически яхье хьалха хиннаб совхоза шоллагlча бригадера механизатораш. Укх шера цар лаьрхlад оттаьча ханал шозза сиданrlа ца болх йистебакха. Тхо бригаде дахькача юкхера мехка тоабаь боаккхаш бар слесарь Гулиев Ювваси тракторист Кононенко Ивани.

— Сеялкаш, культиваторaш, хьежкlаш чуэца а сидоса а комбайнаш тоаяь даьнад тхо, — дувц Ю. Гулиева, хоа мугlарех дlаоттаяь латта машинаш хьа а гойташ.

Белгтала дукхагlа болх ба мастерскешка техника тоаегбарий. Укхаза тоаю чоалханегlа йола машинаш — тракторaши комбайнаши. Укхаза а гуш да болх дика дlабодаш хилар. Хlанзехьа тоаяь араяллийтай 22 трактор, ерригa тоае езараш 24 йолча, тоаяь дlаоттаяьй ялат чуэца ворхl комбайн, ерригa тоае езараш ийс йолча. Лоацца аьлча, гураьхьен. lайн тракторaши комбайнаши товяра план тlехкхоачашъяьй укхаза.

Хlанзехьа уйла ю боахаме лаьтта оахаш хургйолча трактораща шин сменах болх бергболаш механизатораш кийчбар деша а. Совхозо шефство оттаьй юртарча юкъерча школана. Укхаза ийслагlчен иттлагlчен классашкарча дешархоша юкъара дешар lомадарца цхьана трактористеи комбайнереи говзал lомаергйолаш. Цу гlулакха школе кабинеташ кийчъяьй. Цул соьгlа школане дlаенняй Т-40 трактор, СК-5 комбайн, ГАЗ-52 автомашина. Дешархошта техника йовзийташ ба совхоза специалисташ. Дешара шу йистедоалаш, иттлагlча классашкарча дешерхоше юкъера школа яккхарах доача аттестатаца цхьана юртбоахама машинаш лелайра бокъонаш эцаргьй. Уж дlаоттаргба совхоза механизаторий мугlарашка.

Лоацца аьлча, укх цхьан кlирагlа ерригa юртбоахама техника кийчъяь яккха лерхlаш ба «Алханчуртский» совхоза механизатораш. Таханарча гlулакхаша тешаву вз цар вlаштlехьдаргхилархах.

Хlанзехьа йоанзо е лаьрхlад боахаме цхьаькха лоархlамеча гlулакха а — 220 гектара тlа кхашта хий детта лаьтта вlалхара система юкъаматтаоттанра деш. Хий lоуха моттигаш дlакъовла, цхьайола телха турбаш хувца езаш моттигаш дукха я. Из болх а дlаболабаьб совхоза мелиоратораша.

Хоин да кулгалхой инициатива халча, нах оарцагlбаьхача, гlулакхах дот лазаш хилча, дукхаьзар ве вlаштlехьдоалнга. Дика леладу юртбоахама техника бlаьстанга кийчъяра балхаш «Советский» Гl. Ахриева цlерагlчен совхозашка а. Цу боахамашкарча техника тоаерaша тlехкхоачашъяьй дlадахача шера йиьлагlча квартале юртбоахама машинаш бlаьстанга кийчъяра план. Царех совхоза механизатораше техника тоаеча болхлоша тоаяь араяллийтай 13 трактор, планах хьалхартуа бархlи шоллагlчун ворхlи трактор тоае езаш хиннача. Хlанзачул тlехьагlа цхьацца комбайн тоайнча ерригa шоай ялат чуэца комбайнаш кхашка болх бара кийчъяь боал цу боахамий механизатораш.

Иштта дика лелаш техника бlаьстанга кийчъяра балхаш Магlалбикерча дукхача кхыдолча боахамашка. Районерча кхыча совхозашкарчул дукха дикагlа хьалаш да техника тоаерашта «Кавказ» «Ингушский» совхозашка. Укхазa йайха дика мастерскеш я, бригадашка станаш я, сиха а дика а юртбоахама машинаш тоаяра кхе эшараш да. Хlаьта а соакха йиьлагlча квартале тракторaши комбайнаши тоаяра планах лоархlабаьбац цу боахамий техника кийчъераш. Тхона хетачох цун керттера бахьан да цу совхозашка керттерча инженераша кулгалдеш йола механически служебаш цу лоархlамеча гlулакха лерттlа вах баргагlбоахаш ца хилар.

Геттара эсала да кхашкарча балхашка техника кийчъелга «Малгобекский» совхозе. Конторе оаха къамаьл духанна директора декхараш кхоачашдеш волча боахама керттерча агронома Р. А. Бузуртанова. Укхаза ца балха этта цхьа кlира мара доаце совхоза керттера инженер Х. Х. Цечоев а.

— Ахане соьгlа йола ялаташ дlадува а кхыйола даьгтанца болх бу а техника тоаяь даьнад тхо, — йоах Р. А. Бузуртанова. — Иштта ялханех пхи комбайн а тоаяь яьнай. Тракторaш тоаяра кlеанг-дукха тlехьадисад тхо.

Цо дийцар харц хилар гучадоал совхоза керттерча инженераца техника латтача кош дlа на кхаьтча а. Тоаяьй лиъча комбайнех цхьаькха а яц балха араяла кийча я ала йиш йолаш. Цхьаькха хlама даьза латта укхазa соахка йиьлагlа квартале тоае езаш хинна йиь автомашина а. Цхьа дукха дикагlа лелац юртбоахама инвентарь тоаелга.

Боахаме 64 трактор я. Царех аханел соьгlа яраш тоае езаш я. Дlадахача шера йиьлагlча квартала планах 12 трактор тоае езаш хиннача цхьаькха тоае кхйинадац боахаме. Укх квартале тоае езача йийттанех тоаяраш кхоъ мара яц.

Укхаза техника тоаяра тlехьабисара бахьанаш лерхlа деза, цхьа-дале, из болх геттара тlехьа, декабрь бетта мара дlа ца боалабар, шоалагlа-дале, лерттlа техника товерий къахьегам вlаштlехьа ца баьккхар, кхоалагlадале, дукха тракторaш механизаторaш боацаш хилар.

— Тха комсаш лелаеча отделене ялх трактор ятти трактористаш боацаш, — летта комсий отделене управляющий Абдулаев Шамхан, укхаза балха вена шин кlира мара доацаш вола. — Из лазар хlара бригаде а да. Боахаме хlара кхоалагlа трактор я ала йиш я хаьдда «да воацаш», механизатораш ца тоъар бахьан долаш...

Иштта эсала лел кхашкарча балхашта техника кийчъелга «Луч» М. Горьке цlерагlчен совхозашка а. Соакха йиьлагlча квартале тоае езаш хиннача 15 тракторах йиъ комбайнах цхьаькха машина тоаьяц «Луч» совхозе а. Укх бетта а из боля эсала лел цу боахамашка. Ерригa тоае езача тракторех 10 процент мара яц «Луч» совхозе таханалца тоаь яьннараш, хlаьта М. Горька цlерагlча совхозе тоаьраш а 20 процент мара хилац.

ИШТТА тlехьадуса боахамаш хилар бахьан долаш ерригача районо а кхоачашъяц юртбоахама техника бlаьстанга кийчъяра планаш. Районерча своде яхачох, гуйран-lан замалахь тоае езача 213 тракторех таханалца тоаьраш бlаьи йиъ мара яц. Алаш мара тоаьяц ялат чуэца комбайнаш а. Районерча боахамий коллективаша тlаийцача социалистически декхарашка диллача ерригa а техника 23-гlа февраль хьатlакхоачаш тоаь яккха езаш да. Из декхар районо кхоачаш ца дар кхерам болаш да, укхазара гlулакхаш хlаяз саика хуле.

Дентара дента таргахкоачаш латт бlаьсти. Геттара дукха да боахамашкара техника бlаьстанга кийчъеш де деза балхаш. КПСС Магlалбина горкомои горисполкомои цlенхаштта жоп декхаргда аьнна хет тхона бlаьстанга кийчо яра гlулакх тесса леладеча боахамий кулгалхошкара. Техника товяра эша оатхалаш lалашъяра деша районерча совхозашта дукхагlа новкъостал де доагlа «Госкомсельхозтехники» «Чечениигушвинпи» объединенеша.

М. ДАРСИГОВ, «Алханчуртский» совхоза халкъа тlахьожама группа председатель,

М. МАЗИЕВ, «Грозненский рабочий» газета болхло,

А. ХАРСИЕВ, «Сердало газета соб. корр.

КИЕВ. В. И. Ленина цIерагIча «Электронмаш» яхача производственни объединене коллективо дикка иIезагIъяй производственни ездаеш кхоачашъяра ханаш, продукце дикал лакхъяьй. Предприяте балха юкъейоалаяьй керда технологи, болх бе йоалалийтай керда автоматизировании системаш лиенаш.

Парте XXVI съездага йолча КПСС ЦК проекта тIа кхоачашде лаьрхIа да СЭВ членаш долча мехкий экономически интеграци дIахо кIоаргъелга. СЭВ мехкашка электронни вычислительни машинаш лоаттаеча йоккхагIъярех цаI я из предприяти.

СУРТА ТIА: сборочно-монтажни цеха аппаратура регулировщик В. И. Оседелько автоматизировании система СМ-4 яхача машинана йолча элементий блокаш нийсъеш воал.

Ю. МОСЕНЖНИКА сурт.
ТАСС фотохроника.

ПАРТЕ РАЙКОМИ ПАРТГРУППАШИ

ЛОХЕРЧА ЗВЕНЬЯЙ НИЗ АЙБАР ДУХЬА

Хоьш ма дарре, вай парте лард я юкъьанцара партийни организацеш. Царна партийни кулгалдара боарам, вай парте тIеххьарча съезде белгал ма даьккхара, юкъарчал доаццаш деналси инициатива йолешк цар беча балхах тийша ба. Кхотаденнача халкъа юкъе болх беш йолча юкъьанцарча партийни организацеша хьинаре гIо ду парте политика адамий дийнача творчествица ювзара, боахама - политически идейно - кхетамен декхараш толаме кхоачашдара. Из болх шоаш беча хана юкъьанцарча партийни организацеша ког - гIортолга ю шоай чурча звеньех — цеховой партийни организацехи партийни группехи.

Нагахьа санна юкъьанцара партийни организацеш къахьегама коллектива политически лард яле, тIаккха лохехьарча звеньяша кхотаю чухьарча подразделеней къахьегама коллективаш. Цу лохехьарче коллективай лоархIам хIанз халданза лакхлуш ба, хIаьта цунга хьежжа лакхлу цу подразделеней партгруппай лоархIам а.

Парте Сунженски райкомо халданза эргайоахаш тоаю цхьий юкъьанцарча парторганизацей структура, цеховой партийни организацейи партгруппайн сеть шеръю, производственни коллективашца цар аш йола влияни чIоагIъю.

Партгруппай болх дукхача дакъе царна нерте латтарех тийша ба, цудухьа парте райкомо чIоагIа уйла тIайохийт партгрупоргалла дийша, политически хьинар долаш наха сий деш бола коммунисташ хьежабара. Дукха ха йоаццаш отчетно-хоржамий кампани йолаш хержача 108 партгрупоргах (уких тIеххьарча шин шера 20 партгруппа тIанхийттай) 23 саг лакхера, 8— йистелланза лакхера, 68—юкъера образовани йолаш ва, хIаьта партгрупоргех 82 саг — халкъа боахама специалисташ, 24 саг 25—30 шу мара даланза ва, 26 кхалсаг я. Партгрупоргий къамий состав укх тайпара нийсъяьй парте райкомо: эрсий — 68, гIалгIай — 15, нохчий — 13, кхыча къамех бола нах — 12 саг.

Юкъьанцарча парторганизацешка отчеташи хоржамаши чакх ма даьллинге а, цига оаха партгрупоргашцеи цеховой парторганизацей секретарешцеи кустовой семинараш йир. Цига дагардар паргIатта, хьанккхашта вIаши дага а дувлаш, дувца йиш йолча хьале лохехьарча партийни звеньяшта керте латтарашта Iомайора партийни балха лардаш, цар чакхдоахача гIулакхий формаши методаши. ХIаьта керттерча дакъе семинарашка къамаьлаш дора парте райкома отделий заведующеша, партгруппашта тIачIоагIбаьча инструктораша. Цу семинарех боккха пайда боал. Цкъа-дале, цигача шоайла юкъарчал доаццаш байзар парте райкома ерригача аппарата болхлойи партгрупоргаши, цар партийни строительства тайп - тайпарча дешнех лаьца хьанккхашта хаттараш дора, хIаьта царна дала хьадда жоп ваш а корадоагIар. ШозлагIа - дале, къаьст - къаьстача микрорайонашкара (юртара, станицера, поселкера) партгрупоргаш шоайла а хьоашал тоссар, динагIа боаар, шо-шоай балха опыт дIахьа телар. КхоалагIа - дале, партгрупоргашта дIатийлар парте райкомо хьалхагIа лаьцаш дневникаш. Шоаш йола кхы тайпа материалаш, царех пайда мишта эца беза дувцаш йола инструкцеш.

Балха ия форма — кустовой семинараш — ше вIашагIйоллача хана парте райкомо лаьрхIар квартале 2—3-за уж чакхъяха. Районий партийни организаце мел долча гIулакхашта партгрупоргаш дух тIа баьха хилийта гIерт ухо, партийни балха опыт Iомае новкъостал ду царна, лакхе латтача парторганий гощамаш, аргIанара декхараш дIадовзийт, хIаьта уж кхоачашдерга долха хьадда наькъаш хьех, балха опыт дIа-хьа оплига вIаштIехьдоах.

Районерча 108 партийни группах эггара дикагIа, цIенхаштагIа, беркатегIа болх беш я «Путь к коммунизму» яхача колхоза лохехьара партийни звеньяш. Из колхоз — дукха довнъош долаш бола боахам. Чакхъяьннача пятилетка тIеххьарча шера ерригаха халонаш эца а яь, юртбоахама культурай лакха хьувкъам кхебир кхаш леладераша. Дика кхоачашйир пачхьалкхенга хоартолаш йохкара пхе шера план, хIаьта укхаза шера ши хьувкъам чубахь цар. Боахамо иштта доаккх дулх, фуаш, баьцадараш, сом, дукха кхыйола юртбоахама продукташ.

ХIанз боахама партийни организаце мугIарашка 116 коммунист ва. Парткомо, цун секретара опыт йолаш волча партийни кулгалхочо Желил Абдурахманович Ибрагимова даим шоай теркама кIал лоаттаду коммунисташ балхаш тIа дIанийсбар, партийни мугIараш шердар, юкъьанцарча организаце структура эргайоахаш тоаяр санна дола лоархIаме дешаш.

Лохехьарча подразделенешка вIашагIъехкача партгруппаца йиш хулийт производства ерригa участкаш партийни влиянеца кIаллаца. Цу партийни звеньех ког - гIортолга а еш, колхоза юкъьанцарча партийни организаце чакхбоах колхозни производства эффективности къахьегама дикали лакхъяра, КПСС ЦК июльски (1978 ш.) октябрьски (1980 ш.) Пленумаша хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара тIаберзабаь массе тайпара организаторски идейно - кхетамен болх. МоллагIа а керда, лоархIаме гIулакх ше дIадоладеш хилча, партийни группаш цунна тIаеовле хьож парторганизаци. Из бакъдеш дола масалаш дукха а довладе йиш я.

Укх тIеххьарча шерашка колхозе шерра юкъекхуле йолалаьй ипатовски кхаш леладерий опыт. Ка бола ялаташ, хьажкIаш, коартолаш чувица еза белктокхаме ха хьатIаотташ комплексни уборочно - тракторни отрядашка, звеньяшка, парткомо решени а яйя, хана вIашагIйохк партийни партийно - комсомольски группаш. Соакха цу тайпара 18 группа вIашагIъеллар хьувкъам бахьан долаш лоаттабеча къовсама лоархIамегIарча участкашка. Цар хIара колхозхочоа новкъостал ду ше сенна хьалхара жоп лу кхетадаре, йоакхо ю социалистически яхьа низ айбара, из дIайовзийтара, техникак эффект лакха болаш пайда эцача механизаторий опыт дIайоаржабара.

Ялаташ чуэцача комплекса кхай тIарча дIа-са лелача культстане цига со нийсделла (дагадоххарагIа ардга аз, из бIарчча городок я чьагарех, шоай службеш — бани, столови, кинопередвижки, читальни зал, кхыметтел шийлача квасах йиза беш а, кхыяраш чу а йолаш йолча геттара хоза кийчъяьча вагончинех латташ) цхьа сакъердаме хIема дийцар соьга цига хиннача партгрупорга П. А. Бобровсне. Ялаташ чуэца доладеннача хьалхарча дийнахье а кердача низ болча автомашинаца ялат дIаозаш хинна водитель вокхарел хьалхаваьнна хиннав. Из гIулакх хинна дукха ха яьннай, хIанз а колхозе хьалха латташ ва из водитель, цудухьа хIана хьехаергъяц вай цун тайпан цIи.

Ишта, со яьннача хеташ, бат урагIъахийта ваьннав водитель. Вешта, цхьадолча даьгье ма кураелара бахьан хинна хила дезаш да, ялат дIаозача хьалхара моттиг яьнихача водителга аргIан йоаццаш легковой автомобиль йохка бокъо луш йола пункт социалистически яхьа условеш тIа хилар а. Цудухьа бипбалнIтаб по ший новкъостий. терналъяьлу яхьа лоархIамегIарча моральни принципех цаI — тIеххьабусача новкъосташта гIо делга. Цу водитела вIалла хIама а хийттадац хьовзам хинна воаллача новкъоста юкхе гIолла ше хехкина тIеххьанхаш я. ХIаьта цу тайпара моттиг ялаташ чуэца доладеннача кхоалагIча дийнахьа нийсъеннай.

Сарахьа коммунисташ гулбаьб партгрупорга. БIаргаго дезаш дар, балха тIарча ший новкъосташа шайх бехкаш доехаш даь къамаьлаш «хьалхалаттачо» тIа хиъта жар. Из моттиг нийсъеннача тIеххьагIа оплантара дезз хувпаделар колхозни водителий отрадера моральни гIулакхаш. Варт тайпа, вIаши Iимерза болаш бу цар хIанз болх. Цудухьа новкъостала кхычахьара машинаш ца а ехаш, ший низаца бIарччача цхьаи механизмо санна болх бу отрадо. Цу даьхье лакхе кийцача водитела а лаьцай призовой моттигех цаI.

Цхьабакъда, уж толамаш дале а хоадам болла кхоачамбоацараш да партийни группай балхашца. Цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи формана вIашагIъехкай партгруппаш. Хьахулаш пайда баца пар дечох. Царех лархIа мегаргйолаш я Кировен XX партсъездех цIерагIча колхозашкара партийни группаш. ХIанз хьайбаш Iангара доахача хана къаьстта шурий-товарни фермашка а беш из болх тоабара де дезар дез я парте районни комитет. Ханхаьнахьа дIа а ухаш партийни группашта гIо - новкъостал деш ба КПСС райкома болхлой.

Дика болх беш я «Победа», «Путь к коммунизму», Ленинни Цела Эскарен цIерагIча колхозий фермашкара партийни группаш. Парте XXVI съезда хьинареча къахьегамца накъабаха дерхI цу боахамашкарча къахьегамхоша.

А. ШЕРПИЛОВ,
КПСС Сунженски райкома оргтдела заведующи.

Парте XXVI съездага йола КПСС ЦК проект ювцаш

КХОАНЕН УЙЛА ЕШ

Тха коллективе шерра ювцаш я «1981—1985 шерашка а 1990 шерага кхаччалца а СССР экономически социальни дегIайоалайра керттера лостамаш» яха проект.

Проекта хIара мугIаро дог тешаду парте планаш — уж халонъа планаш хиларах, берригача къахьегамхой овлангара хьашташ цар тIа теркалдаь хиларах.

Са дувца бекам бараш АТП коллективана карагIдаьнна хIамаш да. Керттерча лостамий проекта тIа белгалдоаккх, автомобилий парка структура эргальккха тоаярца цхьана автотранспортни средствай ремонтни база чIоагIъеи цун балха система тоаен езаш хилар. **Белгала, хала къобоахана мокъьам тIа-тIа дукхагIа дIа-хьа кхаьба декаргхиларах автотранспорта болх юкъагIа ца бусаш тIах ааннех лела безарга, хIаьта цу гIулакха эз дахи вIаштIехьа хилакза а ярьяц. Из деккар кхоачашкулургдац тешаме ремонтни база хилча мара.**

Цу гIулакха кIезига хIама даьдац тха предприяте 10-ча пятилетка шерашка. КхоалагIа дакъа соагIа йоккхагIа хиннай автомашиний парк, модульни конструкцеех хьаяьй 50 автомашин дIаоттаь лоаттаергйола тIера дIакъайла моттиг, автовокзал, технически гIулакх ду станци, грузовой пассажирски машинашта ремонт еча хана Iовлагъоза йиш хургйолаш даьха кIоагаш оттаь подъемникаши йола кхоаленаш. чуоттаьй дукха кхы тайпа гаражни оборудовани, дика вIаштIехьъяьхай производственни майдаш, тоаьй дукха цехаш, диагностика дини хьалраи технически хьажарай лаьрхIа металлически паркас оттаьй. кIезиг-дукха тоадаьд ремонтни балхаш деши технически гIулакх деши болча болхлой къахьегама хьалаш.

Цу дерригача дикача хувцамаша предприяте гIулакхаш дикка тоадаьд. 10-ча пятилетка план дерригача технико - экономически хьоахамашта соахта 10-ча ноябре кхоачашйир, вешта аьлча социалистически декхарашна белгалъяь хинача ханал итт ди хьалха, хIаьта предприяте балха юкъара хьокхам лоархIаш йола тонно-километраш яра план 1980 шера 31 октябре кхоачашйир. Коллективо дика чакхъяьккхар 1980 шера производственни план.

Уж толамаш доахача дукха дакъа лаьцар хьалха латтача водительски бригадай коллективашеи ремонтникашеи, производстве хьалхалаттараша а цонатораша а. дукха ха хьалхагIа дена 11-ча пятилетка чотагIа болх беш болча къахьегама ветеранашеи коммунистически къахьегама ударникашеи. хIаьта водитела Оздоев Жабраьила къахьегама календаре тIа шийтталлагIча пятилетка хьалхара шу латт.

КПСС ЦК проекта тIа белгал ма даккхара, «Экономика дегIайоалаечеи социальни декхараш кхоачашдечеи карагIдийнараш доккхагIа хила йиш йолаш дар. **нагахьа санна плановни боахама совленех баззагIа пайда ийбальбелларе, производственни кхоачамаш хьинарегIа юкъейоадаларе, кхоачамбоацарашца тIагIертта къовсам лоаттабаьбаларе.** Боахама довлдара методаш, къахьегамен тIадялла гIулакх кхоачашдарей дисциплина боарам хIанз дIадехарашка хьежжа хиннабац практике». Уж кхоачамбоацараши карара дувлийтараша тха поедприяте дукхача подразделенешта а, къаьст-къаьстача служба шта а, ерригача звеньяй инженерно - технически кулгалдеча болхлошта а доагIаш да цоаш ма дарра. Уж бахьан долаш дукхача водителашеи къаьст-къаьстача бригадашеи кхоачашъяьяц производствени планаш, эсала да деш дола автогIулакх. ХIана а балха ха эсхьа дукха йоаю оаш. дика а производственни, финансови дисциплина.

ЦIенхашта кхоачамбоацараш да хIанз а контрольно-диспетчерски служба, эксплуатаце отделийи технически службайи, автоколоннай начальникий а дукхача кхыча подразделеней а балха тIа. Дукха кхоачамбоацараш да кадраш хьахаржареи хьалкхееареи балха тIа, дIабувлаши хьаувттадаши дукха хувцадалу болхлой. сагота эшаш дукха ба квалифицировании ремонтни болхлой.

Предприяте партийни бюрос, профсоюза моттигерча комитето администраца цхьана шоай низ кхоачар ду уж кхоачамбоацараш хулийтии дола бахьанаши хьалашши дIадахара. цхьабакъда, цунах хIанз тхона хетар хинна даьнадац.

Керттерча лостамашка белгал ма даккхара, гIулакхаш тIехь-тIехьа дукхагIа дIадехача хьалашна лакхе аз дийца хувцамаш транспортникашта хьалхашка оттадеча декхарашта бизза кхоачамбеш дац. Производство вовлангара дезз хувцаиза, реконструкци лиза, производственни майдаш шеръялиза яргйоаца ха хьатIаэттай. 360 согIа транспортни единица я тха хIанз. цхьабакъда, ремонтни база низ кхоачамболаш ца хиларах тха вIаштIехьдалац автотранспорт массаза а кийча хилийтеи навкъашта араювлийтеи.

Доккхийи цIенхаштан декхареш да тха 11-ча пятилетке кхоачашде дезараш. Чакхъяккхала яргйолаш яц производствени цхьа корпуса "текущи ремонт елга, машинаш лоаттаеча дIакъайлача отара реконструкци елга, контрольно - пропускной пункт, автомобилаш юла механизировании моттиг, административно - бытовой корпус, кхыйола объекташ хьалъелга оттадеш йола предприяте производственни база дегIайоалаяра перспективни план. 10-ча пятилеткечул 300 эзар тонн дукхагIа дIа-хьа дахьа деза халъбоахама мохьам, дукхагIа дIахьа вига веза 2 миллиони ах миллиони саг. Уж декхараш кхоачашдара дукха къахьега деза. эттара хьалха голаме кхоачашье еза предприяте материально - технически база чIоагIъяраи реконструкци ярал оттаьь планаш. Цунца дувзаденна керттерча лостамашка дIаяаде ях аз:

«...Автотранспортни средствай ремонтни база чIоагIъе. Керда мощностеш болх бе йоалалийтарех болх дикагIа вIаштIехьбаккхарех чекхаш цунна модернизаци яра а чIоагIъяра хаддалза йоакхо е, пассажираш дIа-хьа кхувларца бахача наха ду гIулакхаш тоаде. Ьсса дIахьа хехкаш йола грузовой автомашинаш геттара хIехаргъе».

О. НАЛЬГИЕВ,
Назрановски автотранспортни предприяте директора заместитель.

ДЕГIААХАРА ТОРОНАШ

Ленина цIерагIча Шелковской районерча колхозе итталагIча пятилетке - цхийтта миллион гарггача сома мальха продукци яьккхай. Дукхьал цхьа тха декхад пачхьалкхенга пхе шера 16081 центнер, планагIа лаьрхIачул 2.1 процент дукхагIа.

ДIадахача пхе шера йоккхий мероприятеш чакхъяьхай боахаме материально-технически база чIоагIъеш: 78 процент кердаьккхай тракторни парк, 42 процент — автомобильни. 600 эзар сома мальха техника кийчай пачхьалкхенгара. 2 миллион сом дIадахийтад мелиоративни балхашка. хьалдеш латт доккхий капитальни гIирсаш, 21 процент дукхагIа хилиад колхозхоша беча балхаь телар.

Уж цифраш йоалайир колхоза председатела А. А. Цирулина «1981 — 1985 шерашка а 1990 шерага кхаччалца а СССР экономически социальни дегIайоалаяра керттера лостамаш» яха парте XXVI съездага йола КПСС ЦК проект ювцаш хиннача гуччахьарча партийни собране ше доклад еш. Доклад къацача даьккха лаьцар берригача коммунисташа. Къамаьлаш дир жа Iуша, доярхаша, механизатораша, специалисташа. Докладчика а къамаьлаш даьрача а керттера уйла тIаяхийтар къоастанна йисача проблемашта, балха тIарча кхоачамбоацарашта.

Производственни подразделеней гIулакхаш белгалдоахача хана керттера теркам тIабахийтар кхаппарча балхашта. Иштта доагIаш а да из.

— Ялат хила а хинна. ХIанз а да долача хIамия корта, мах ба аргвоацаш доккха халхьа рузкъа, — йоахар трактористa В. Аксенова. ДIадахача пятилетка лаьрххIача тайпара хьувкъам кхебаьзар вай. Геттара дока хул вай дутаи хьанкIийи хьувкъам. ХIана? Керттера бахьан сенах латт цIлча. Из латт, вай кхашка лаьтта леладара культура дока хилара, кIезига тоса минеральни органически удобренеш.

Партийни собране дийцар жа леладечеи шурий доахаи леладечеи цехаша де а дезаш, цар кулгалхоша коммунисташа И. В. Бисерова, Ю. Н. Салаватова, М. С. Омарова, А. Н. Богаева, хIаьта иштта керттерча специалисташа С. А. Аджибайрамова Р. В. [illegible] ца ди дола балхаш. «Хьайбаш леладераша боахк во бар бехьан долаш пхе шера планаш кхоачашъяьяц колхозо дулхе тхьи доаккхара е пачхьалкхенга дохнара а. — йоахар йоккхагIволча жа Iушо Геримсултанов Бааас, — уж кхоачашъе торонаш вай хинна йоллаше а».

— Пхе шера пачхьалкхенна дIа ца луш дисад 1,186 тонн дулх, — аьлар ше къамаьл деш А. Богаева. — Вай геттара кIезига пайда ийцаб дулхи кхыйола хьайбай продукци дукхагIа яхара йолча вай кхоачамех. Приемни пункташка дукха доахаи дIачуденнад кондицеши дозали лоха долаш, дукха дов жа а доахан а, се хьайбаш дукха Iаьхар дус.

Партийни собране къамаьлаш даьча коммунисташа йоахар, колхоза партийни комитетоа керттерча специалисташеи кIезига теркал ду фермаш тIехьайсара. продукци яккхарга бода мах лаккха хилара, боахама цхьадолча доакъоша зенаш дара баьхьаш, де доагIар даьдац дехьа дIаухийташ дола общественни рузкъа кIезигара. Иштта зе хулаш аьхаъ колхозе шура. Шурий-товарни фермо итталагIча пятилетка хIара шера 150 — 300 эзар сома зе даьд.

ЦхьайттIалагIча пятилетке керттерча лостамаша юрта боахама - къахьегамхошта хьалхашка оттадеча декхарашка хьежжа хилча колхозо Iалашде деза 1985 шерага кхоачача хана хIара шера юкъера лаьрхIача 1300 тонн дулх, 2000 тонн шура йоаккхилга, хIаьта из 14 — 15 процент дукхагIа хул дIанха, ча пятилеткечул, тха — 370 тонн, хIаьта хIара шера баркI эзар тоннал кIезигагIа доацаш кхеде деза ялат, вешта аьлча 20 процент дукхагIа.

— Кердача пятилетка доккхий декхараш оттадаьд тхона, доакъараш кийчдерашта хьалхашка, йоахар коммунисти В. А. Кубаханова. — Вай хьайбай боахам доакъарашца бизза Iалашбара тха дикка еза 7 эзар тонн йол, 6 эзар тонн сенаж, 18 эзар тонн силос, 4 эзар тонн баьццара гранулаш, 5 — 6 эзар тонн ялата фураж. Колхозе доакъарий цех хьалъяь яккха доакъараш кийчдеш дар боахама бIарча дакъа а лаьрхIа хьалъоаттаде мега.

ХIанз дIайолаеннача пятилетке колхозе йоагIаргья нерда толашагIа йола машинаш. хьалде лаьрхIад наха чуIе цIенош, школе, клуб, хIара шера станица а колхоза территори а тоаярга дIаухийтаргда 80 эзар сомага кхаччалца ахча. Уж я дегIаахара торонаш.

Парте XXVI съездага йола КПСС ЦК проект дег-тIара къоабал а еш, колхоза коммунисташа чакхъяха лаьрхIад цу лоархIамегIарча партийни документагара хьайоагIаш йола мероприятеш.

Е. ФАРНИЕВА.

ТЕХНИКА ЙОАКХО Е

ЧIоагIа раьза болаш тIайийцар «Назрановский» совхоза механизатораша «1981—1985 шерашка а 1990 шерага кхаччалца а СССР экономически социальни дегIайоалаяра керттера лостамаш» яха парте XXVI съездага йола КПСС ЦК проект.

Массайолча бригадашка, звенощка теркам тIабохийташ дийцар из партийни документ. Парте съезда сийна хIара болхлочо доккхий социалистически декхараш тIайийцар.

Механически мастерской коллективо дош делар КПСС XXVI съезд хьеллача дийнахьа лаьттанна обработка еча ерригача техникана ремонт яь яккха. ЦIьалагIча квартале тоае езаш яр 20 трактор, хIаьта тоаьяраш 23 трактор я.

Иштта тIайийца хинна социалистически декхараш кхоачош я деш, оаха тоаяьй кхыйола юртбоахама техника: сеялкаш, мангаш, нохараш.

Кхыча техникаца цхьана оаха ремонт ю ялат, хьажкIаш чуэцача комбайнашта а. Ялат чуийдеча комбайнех 70 процент тоаьь яьннай, хьажкIаш чуийю комбайнаш тоаьь яргья 1 июнь хьатIакхачалехьа. Совхозе йолча 17 комбайнах 9 ремонт яь яьннай.

Бакъда, тхо сагота долаш цхьаькха цхьа гIулакх да. «Сельхозтехника» объединене ремонт е дIайига ворхI трактор я. Уж тоаьь мешц яргья тахан а тIехьа хоаш дац.

ХIанз хIара тха механизатор: механик, моторист, слесарь «КПСС XXVI съезда — 26 хьинаре кIира» яхаш левиз а йолаш, хьинаре къахьегаш ва.

Кердача шера хьалхарча квартале 22 трактор тоае езаш да тхо. Царех йиъ хIанзлехьа тоаьь а яьнна, кхаппа удобренеш дIаувзаш я.

Шоашта тIалаттача гIулакха хьалхара бехктокхам хаьта а беш, хьинаре къахьегаш ба тха механизатораш. Царна юкъе белгал ваьнна къахьегаш ва мастерскера къаьнагIа вола болхло, КПСС областной комитета член Тохов ТIоха Муса Намаьрша. ший болх дика бовзаш, бокъонца вола специалист ва из. Цо механизатораштa профессионально знанеш енна а ш Iеш, нравственни кхетам а лу. Ший смени нормаш 160—180 процент кхоачашъю. Опыт йолча механизаторо тоаду моторaш массаза а дика болх беш хул.

Техника ремонт еча чIоагIа къахьегаш ба слесараш Васильев Виктор, Мерешков Илез, электрик Арсамаков Уматтири, токарь Арсамаков Ювсуп, кхыбараш. ХIара дийнахьа шоай нормаш цар 130—140 процент кхоачашъю.

ВIаьста кхашка балхаш дергдола техника кийчъеш боахача механизатораштa юкъе шерра социалистически яхь лаьрай. Къахьегама хьалхалаттарий балхацара безам совбоахкаргболаш моральни а материальни а хьалаш къовстадаьд. Социалистически яхье тотало яьнихачарна карара мара тела цIе вымпели ахчах премеши ду.

«1981—1985 шерашка а 1990 шерага кхаччалца а СССР экономически социальни дегIайоалаяра керттера лостамаш» яхача парте XXVI съездага йолча КПСС ЦК проекта тIа IV разделе яздаьд: «Тракторни юртбоахами машиностроене К-700, Т-150 яха а кхыйола а тайпара низ бола тракторaш, хIаьта иштта машинийи царна эшача оатхалий ерригa комплекс а хьаяр дIахо дегIадоаладелга Iалашде».

Юртбоахама техника дукхагIа яржецар пайда баьц из кхом а беш, де доагIа гIулакх а деш ца лелайой. Цхьайолча хана моттигаш нийслу низ болча техникана лерттIа гIулакх ца деш, цун оатхалаш дIа-са кхихье из вIашагIа а яьккхе Iоттаеш. Цудухьа соле бакъахьа хет цу раздела тIа а дешаш Iотiатехача: **«Оатхалаш дIа а йоаш, техника йоаккха бола нах цIенхашта бехктокхаме оаа».**

А. БУЗУРТАНОВ,
«Назрановский» совхоза керттера агроном.

Социалистически интеграци лелаш я

ЮРТА БОАХАМЕРА МАТЕРИАЛЬНИ СТИМУЛИРОВАНИ

Юрта боахам планагIа дегIаахара эшача эггара лоархIамегIча хьалех цаI да цига болх беш боача мальха къахьегамах хьахур алсамдаларга шоашта материально пайдана хилар коллективо а хIаране а кхетадар. СССР а СЭВ членаш долча кхыча мехкашка а чIоагIа теркам тIаухийт материальни стимулировани формаш эргайоалаш тоаяра.

Юртбоахама предприятешта стимулировани яра керттера наькъаш — цар продукцех хьатела мальхаши царна лоаттаеча производства средствайи деча гIулакхийи оптови мальхаши. Мальхий цу шин тайпа боарами соотношени экономически нийса вIаштIехьдаккхаро Iалашду юрта боахами промышленности цхьатарра дегIаухилга, чIоагIъю предприятей боахама расчетни кIийленаш, бухсоццаш новкъостал ду бахача наьха вахара хьал лакхде.

Продукци дIанийра мальхий гIонца нийсбу юртбоахама производства боарам, динамика, структура, госхозайи кооперативайи дIадодар юхаметтаоттаду. производственни социальни дIахо дегIаахара дола рузкъаш Iовдайт.

Мальхаш уттадара механизм дIахо эргальккха тоаяр бахьан долаш совхозийи колхозийи продукци эргаьякха тоаяр бахьан долаш совхозийи колхозийи продукци дIанийра мальхий боарам 1964 шера деза 1978 шерага кхаччалца йолча юкъа шозза лакхбеннаб СССР.

Продукци дIанийра мальхаш лакхдаларо Iалашдаьд СЭВ членаш долча мехкашка баьцовгIаш леладелга дерригa рентабельни хулга. Цхьабакъда, хьайбай продукце дукхача тайпай производство хIанз а рентабельни йоацаш я. Цу тIа а хIанз йолаш йола мальхашта формировани яра моделаш, царех дукха дикадараш доахке а. эттара дикагIа яраш яц. Юртбоахама производствана стимулировани яран продукце дикал лакхъяран цкъаза пайданегIа хул продукци дIанийра мальхий боарам хувцадеча а ца хувцаш. планагIа лаьрхIача боараме а цланал тIех а производство дегIайоалаярах тела лаьрхIа йола премеши продукце дикал лакха хилара тIадеттараши уттадар. Цу тайпара йола премеши тIадеттараши таллтайпарча форме юкъедоаладаьд практически СЭВ членаш долча дерригача европейски мехкашка.

Юрта боахаме мальхаш уттадечара керда хIама да тIеххьарча шерашка тайппарчу боахамашта юкъерчен агропромышленни объединеней предприятешка къаьстта дола расчетни мальхаш юкъедоалладар. Цу тайпарча мальхий боарами соотношени нийса къоастадаро, уж продукци дIанийра мальхашца дувзаро мальхаш уттадара гIулакх эргадаьнкха тоадара йола керда торонаш хьаелл.

Юрта боахамера шеръяь воспроизводство дукхача дакъе цунна лоаттаеча производства средствайн деча гIулакхийн мальхах тийша я. Уххала а дукха да де дезарашца, хIана аьлча дукхагIа долча СЭВ членаш долча мехкашка хIанзарчоа зелушдар да производства промышленни средствай мальхаш лакхдалар, цхьайолча моттигашка агрохимикатийн юртбоахама машенийн цхьадолча тайпай мальхаш лохдаьдале а. Даьза дергдоаца хIама а хинна дIааттад юртбоахама продукцеи юрта боахама долчача довкьой продукцеи мальхашта формировани яр бIарча цаI дола хIама санна лелладар. Цу деша теркам тIанийзаб социалистически мехкаша вошал долча коммунистически болхлойи партей съездашка а пленумашка а.

Производство дегIаахара стимулировани яра йола рычаг я юрта боахаме кредит. Цун гIоноца юкъеяь дакъа централизовании фондера средствашa. 50 — 60-ча шерашка социалистически мехкий юрта боахаме дукхагIа лелаш хиннар керттерча дакъе оборотни средствашта тIадеттара пайда ийбеш хинна а госхозашеи кооперативашеи шеръяча воспроизводствана кхоачамболаш стимулировани ец ца хинна а доаццача хана дола кредит дар. 70-ча шерашка юртбоахама предприятеш чIоагIъяларна а цар шоай рузкъа Iарца а дувзадена доаццача хана долча кредитий лоархIам лохбелар амма чIоагIа лакхбелар вIаьхха-ча хана долча инвестиционни кредитий лоархIам. Цар гIоноца стимулировани ю пачхьалкхено юртбоахама производства индустриализацена, цун специализации концентрации дегIахувлара.

СЭВ членаш долча мехкашка юртбоахама предприятей коллективашта еча материальни стимулированена тIатох дукхагIа долча даьхье къаьст-къаьстача балхахошта стимулировани яр, цун керттера форма хул царна дика болх барах хIамаш телара система: баьча балхах доагIар ахчан формах телара довларшеи тешаме дIакхоачийтача эггара локхагIча алапе боарам оттабарцеи дувзаденна тIеххьарча шерашка дикка лакхбеннаб производство дегIанхувлачара цун лоархIам.

СЭВ членаш долча мехкий юрташкара къахьегамхой коллективно а индивидуально а шоаш беча балхах хьахулар дукхагIа хилийта безам хургболш хьал Iалашдара система тIаеразаь а юртбоахама производства эффективность лакхъяра. Из дIахо эргальккха тоаяро йиш хулийтаргья юрта боахамах экономика чIоагIа дегIаена сектор яра кIийлеи тIа бахача наьха вахара хьал лакхде.

Борис ФРУМКИН,
экономически Iилмай кандидат.

(АПН).

Советски Дагестана 60 шу дизарга

Дагестански Автономни Советски Социалистически Республика тахан шийн 60 шу дизар дездеш я. Дагестана кердача историе кхоьаткъа шу — из ленински къаман политика лоткъаллар къьгга хьехьохкаш хІама да.

Цкъамзаза юкъайоагІаргйоаццаш дІаяхай Дагестана — печхохье хана цун промышленность хІамигача акхустарин предприятеш латташ, хІьта льтта даний, беккий, полоцилкий, мугІерара къахьегамхой меца болаш бахача кера къьнара за.

Советски ІаьдаІ латтама шерашка Дагестан зІанзара индустри йола, сихха дегІабоагІа юрте боахам бола, лекхача боарамера образовани, Іилма, культура йола республика хиина дІаэттай.

Таханара Дагестан — из машинно-приборостроительни, химически заводаш, гІишлон-материалий, айгамаш кхачани промышленноста предприятеш, мехкдаьттан газан промыслаш я. Хадданза дегІадоагІа халкъа боахам энергеца ІалашбоагІа. Дагестанерча доагІача хиний гидроэнергетически потенциал 6,3 миллион киловаттага кхоачаш я. Цунах 94 процент яр Сулака, Самура, ТІирка бассейнашка кхьаь я. Республика йоккхагІъярек йолча цхьа миллион киловатт низ болча Сулак якача хи тІерча Черкейски ГЭС тІехкьарча шера 10,6 миллиард киловатт сахьат электроэнерги хьаьлй. ХІанз цу хи тІа цхьанхе ГЭС хьалъеш латт — Миатлински. Республика еррига электростанцей лардь тІа хьальй цаІ йолча Къулбаседа-Кавказски юкъерча энергосистемаз дІакхеташ йола энергосистема.

Советски Дагестана хьадаьд Іилма, образовани, культура, искусство дегІайоаларе доле деррига хьалаш. Эзараш кегий нахи мохкарийн дешаш ба В. И. Ленина цІерагІча Дагестански университетан кхьача вузашкеи, юкъерча дешара специальни заведенешка. Республика бола баш я СССР Іилмай Академе филиал, кхы дукха Іилмаи учрежденеш.

СУРТАШ ТІА: 1) Таханара Махачкала. ИтталагІча пятилетка хьалъаь городе центре дегІа «Ленинград» яха гостиница.

2. Дагестана халкъа поэтесса Алиева Фазу. Цун стихаш дунен дукхача меттала яьха я.

Алиева Фазу — Дагестански АССР Лакхерьерча Совета Президиума председателе заместитель, машар лорабара Дагестански Комитета председатель, Дагестана халкъий ших метталем эрсий метталем арадуллача «Дагестана кхалнаьъ» якача журнала керттера редактор я.

3. Хасавюртовски районе В. И. Ленина цІерагІа колхоз — Дагестана хьалхалатта боахам ба. Пятилетка хІара шера цо балханка пайда кхо миллион сом гаргга ба.

Колхозе шурий товарни ферма комсомольско-кегирхой бригада членаш. Юкъа латтар — бригадир Даудов Басир.

З. КОТЛЯКОВА сурташ.
ТАСС фотохроника.

ХЬУВКЪАМ АЛСАМБАККХАР ДУХЬА

«Лаьттана лелабараи хьай бай боахам делабараи химизаце средствашт дукхагІа лоаттадра а царех пайда дикагІа эцара а тІадерзадаь гІулакхаш леррагІа чакхдаха» аьнна да «1981—1985 шерашка а 1990 шерага кхаччалца а СССР экономически социальни дегІайовлаяра керттерча лостамаш» тІа.

Цунга хьежна вІаштІехьдаьнна дІакъу шоай боах тха объединене къахьегамхоша. Цар керттера декхар да райна боахамий кхашка удобренеш дІанехахьар, юрта боахама культурашта дике йолча садоахкача хІаманна, дазарашна къовсам лоаттабеча, лаьтта оалача колхозашта совхозашта новкъостал дар. ХІьта цу декхарех цхьаьнна дика лоархІа а бу уж.

Толаме кхоачашдир тха объединене болхлошд совцна тІайна хиина социалистически декхараш.

Уж толамаш дахаро гетта доккха новкъостал дир Макарьев Александра кулгалдеча механизировании отрядо, Амриев Берснакъаси Скоринов Владимирен кулгалдеча механизировании участкай коллективаша, хІьта механизаторашта юкъе къаьстта дика къахьийгар Конычев Александра, Калайтанов Виктора, Науменко Александра, Баси Виктора, Долбилин Петра, кхычар.

ЦхьайтталагІча пятилетке тха объединене дерешдола балхаш шерагара шу ме доал тІанхеташ хургда. Масала, соахка кхашка пленагІа итт эзар тонн минеральни удобренеш мара дІаяхьа езаш хиннадеце, укх шера шозза дукхагІа — тхьо эзар тонн — дІаяхьа езаш да.

КПСС XXVI съезда дикача хьожхамашна накъаладахар духьа вай мехка лыржача социалистически яхье хьинаре лакъа а лоапаш, хІанз сихбаьй тха коллектив кхашка удобренеш дІалхьара болх.

Молдаверча къахьегамхой опыт Іома а яь. соахка индустриальни технологегІа ялата лаьрхІа 1800 гектара тІа хьажкІаш кхейир тха районе.

Бакъда, на болх боагІача бесса бацзар. Районе гІолла хІара гектара тІа кагьера лаьрхІача бархІ-бархІ центнер мара минеральни удобренеш товсанзар. хІьта цхьадолча боахамашка кхы я кІезигагІа — хІара гектара тІа 2—3 центнер. Уж а индустриальни технологе дІадеххача тайпара гуракха эба лаьтта оахача хена а цо товсаш, біаьсти культиваци еш тайсар. Из бахьан долаш тоъал дІакхачанзар хьажкІий оелашка эша хьовнял. Цунга хьежа хилар хьувкъам а.

ПланагІа лаьрхІача 30 центнера меттел 21 центнер мара чулизар хІара гектара тІара, хІьта Щеча Эскара. Кирова цІерагІча «Победа» яхача колхозай хий ца деххача кхашнара цхьанкха хьувкъам баланаар хьажкІаша.

Белгалдаккха доагІа, цу боахамашна кхеьраш «Одесская-10» яхча сортах йола хьажкІаш хинназга. Цу сортах йолчар кхыметтел хий деккача кхашка а яланзар кагьера лаьрхІача 10—12 центнер мара. Цуна цхьана, СПДК-20612, ССК-36 яхача сортах йола хьажкІаш кхелча кхашнара хІара гектара тІара 24—33 центнер баьлар.

Укх шера индустриальни технологегІа 3140 гектара тІа кхееръя хьажкІаш. Цу культура дикка хьувкъам кхебе безаш бале ма хулла сихагІа дІадаха деза хІанз а долаш дола гІалаташ. Масала, районе гІолла хІана кагьера лаьрхІача 7 центнер мара минеральни удобренеш тайсалц индустриальни технологегІа хьажкІаш кхеира хьакъоаставдаьча лаьтта, хІьта «Восход», «Заветы Ильича» яхача, Орджоникидзе цІерагІча колхозашка, «Сунженский» хинна совхозе — вІалла а.

«Сельхозхимия» объединене базе ма эшша я хІана удобренеш. Ламитага хьежна, хІара боахама хьакъоаста а яьма хулла сихагІа дІахьахьа, хьажкІаш кхеергйолча кхашна товса еза уж. Цул совгІа, индустриальни методагІа хьажкІаш дІаювргйола лаьтта хьаьнде деза хІара гектара тІа 20—30 центнер органически удобренеш а кхоачийташ.

ХІанзарчоа органически удобренеш 830 гектара тІа мара тайса яц.

ХьажкІел совгІа укх шера 2750 гектара тІа генараш, 500 гектара тІа коартолаш кхееръя тха районе индустриальни методагІа. Генараш дІадуврдолча кхашка хІара гектара тІа йиъ-йиъ центнер минеральни удобренеш тайсай. ЙоагІар пхи центнер я. Коартолаш кхеергйолча кхашка эшача боарамал 8 центнер кІеагагІа а йолаш. шийтт-шийтта центнер удобренеш кхачийтай хІара гектара тІа.

Уж кхоачамбоапараш дІадаха торонаш я. Эшар фуд? Царех ма хулла дикагІа пайда эцар. Базера минеральни удобренеш дІакххахьара, уж кхашка яхкара балхаш сихде деза.

Л. ОГАРЬ.
Сунженски райони «Сельхозхимия» объединене керттерча агронома декхараш кхоачашдер.

КЪОНА МАСТЕР

Бакъ оал, шийн гІулакха говзанч хилара къонало новкъарле яц сага. Уж дешнаш шоаш ма дарра доагІа Назрановски инструментальни заводе къоначa болхлочоа, комсомольца Цолоев Алика а.

Цо цу заводе болх бу деррига а ши шун ах шун мара дац. хІьта а токара специальность ше дика Іомаль ца Іеш, из чоалханен бехктохкамен говзал дІахьех цо керда балха баьхкарашта а. ХІьта цо шийн балхах. коллективах чІоагІагІа гІадваха дувцачунга ладийгІача ховргда цунна шийн болх дукха безилга. Из-м цун гІулакхашка хьежача а гуш да. Масала, 1980 шера хІара сменагІа шиъна норма кхоачашъеш чакхваьлар из. Вешта аьлча, сийна сахьаташка шлифовка е езача 470 оатхала меттел, Алика 950—970 оатхела шлифовка йора. Иштта дика къахьегарах цунна елар «1980 шера социалистически яхье котваьнар» яха медаль, хІьта цун сурт сийлен Улла тІа хьалтехад. Цул совгІа, «1980 шера заводе дикагІвола къона болхло» яхача конкурсе Цолоев Алика хьалхара моттиг а лаьца, из сий дола цІи а ахчан преми а яьккхар.

Шийн юкъарчал доаццаш болча балхагара дІайаккхача, Алика кхы а общественни болх а бу. Из бригада комсорг ва. «Комсомольский прожектор» яхача заводской газета редактировани ю цо, цу тІа кест-кеста яздо цо шийн бригада балхах, къахьегама толамех.

— ДІахора са планаш — парте XXVI съезда вахха воагІача тайпара накъагІолга а 110—120 процентал лохагІа доаццаш балхаш делга а да — йоах Алика.

ХІьта цунах вай дог тийша хила а мегаргда. Из гІулакх дара эша хьинари безами цунца шортта болаш ба. ХІьта балха дукха безараш а изаморгаш ба.

Къ. МАРЗИЕВ.

НАХАГА БАРКАЛ АЛИЙТАРА

Укх тІехьарча шерашка «Чечингазстрой» треста чуйоагІача Добриев Аюпа Султан керте латтача шолагІча специализированни гІишлон-монтажни управленé коллектив итталагІча пятилетка паччахьалкхен план а тІайца социалистически декхараш а тІехкхоачашдаьд.

Бахача наьха цІеношка, культурно-бытовой учрежденешка газ чуйиллара малагІа балхаш даьд оаш дІаяхача пятилетка шерашка, аьнна хаттар дир аз СпецСМУ-2 начальникага А. Добриевга. Цу хаттара жоп а луш, до аьлар:

— Алхан-Юртара Урус-Мартане кхаччалца газопровод йилла яьккхар оаха. районни центре чувоаллача тха коллектив оттаяьй бокхка низ бола газораспределительни пункт, цига мел бехаш бола нах газица Іалашбара низ дІакхоачаргболаш я из. Таханарча дента цу юрта бахача наха газ чуйиллара юрта юкъе гІолла Іойнхьай 10 километр совгІа газопровод. Газ чуйиллай 300 совгІа цІеношка.

Ачхой-Мартановски райони центре бахача наьха цІеношка газ чуйиллара а дукха балхаш даьд укх тІехьарча шерашка. СаьмуІашкара Ачхой-Мартане кхаччалца 13 километр дІоахал а долаш газопровод йилла а яьккха, эксплуатаце дІаеннай. Укх деношка эксплуатаце дІалургъя газораспределительни пункт. КПСС XXVI съезд хьаелла ди хьатІакхоачаш Ачхой-Мартане бахача наьха цІеношка газ чуйиллара юрта юкъе гІолла дІа-хьа юлларгъя 6 километр дІоахал долаш газопровод. Лоаца аьлча, цхьайтталагІча пятилетка хьалхарча шера Ачхой-Мартане бахача наьха цІеношка ага йолалургъя сетевой газ. Шалажe юллаш латт 9 километр дІоахал дола водопровод, царех ялх километр дІа пятилеткагІа эксплуатаце дІаеннай, воаж кхо километр КПСС XXVI съезд хьаелла ди хьатІакхачалехьа дІаяла лерхІ спецСМУ-2 газовикаша гІишлонхоша. Цига де деза балхаш хІанзехьа дукха хІама ца эшаш чакхдаьннад.

Къаьстта дукха балхаш даьд цар пятилетка шерашка Назрановски районе. Назрановера Экажкъонгий-Юрта кхаччалца 5 километр дІоахал а долаш газопровод йиллай, бахача наьха цІеношка сетевой газ дІа-хьа алийтара юрта йилла газопровод 7 километр гаргга дІоахал долаш я. Цу юрта бахача наьха 200 цІагІа чуйиллай газ. Еррига Назрановски район хьанйцача юрташкарча 14 школе газ чуйилла яьккхай. Царех я Наьсар-Кертера, СуртотІара, Долакх-Юртара, Іаьлий-Юртара, кхьча юрташкара школаш. Эксплуатаце дІаеннай районерча керттерча газораспределительни пунктера сельхозтехникума котельне кхаччалца йола 5 километр дІоахал дола газопровод.

СпецСМУ-2 толамаш кхы а дикагІа хила йиш яр. вагахьа санна цхьадола кхоачамбоацараш цар балха юкъе нийс ца лоре. ДІадахача шера газ чуйиллара а водопровод йиллара а дола балхаш дІадоладир Шалянски районерча Къулбаседа-Кавказа бройлерни фабрике. Заказчик йолча «Чечингсельстрой» тресто соахха яь договор 200 эзар сома маьха гІишлон - монтажни балхаш СпецСМУ-2 коллектив дергдолаш яр, царех кхоачагдараш 90 эзар сома маьха мара дац. Шкъ ханнахьа заказчикаша турбаши битуми Іалаш ца ярах айделар из гІулакх.

ХІара шера бахача наха газ чуйиллара эшаш яр бархІ эзар горелка я, хІьта поставкашкара хьакхоачаш яраш шиъ е шиъ-ах эзар мара яц. Из бахьан долаш бахача наьха пешкаш, яьш хьалхотаде йиш йоапаш латташ хул.

Б. КОСТОЕВ.

Доззол дехьара

Социалистически мехкашкара хоамаш

ВЬЕТНАМ: КЕРДА КОМБИНАТ

Болх бе йолаеннай Ханойна гаьна йоаццаш уллача Виньфу яхача городерча целлюлозно-каьхата комбината цхьоалагІа аргІа. Эггара хьалхара продукци потребителашка дІакхьачай. Карарча шера коллектив мехка 10 эзар тонн тайп-тайпарча сортех дола каьхат лургда: ядеш дар, типографски хІамашта тІаьхьерчадешш дар...

Еррига комплекс хьалъаь яьлча Виньфура комбинато хІара шера мехка чІоагІа эшаш йола продукци 55 эзар тонн арахецаш хургья.

Л. МИЛОВАНОВ,
АПН соб. корр.

ЮГОСЛАВИ: ДУКХАГІА [illegible] ТРАКТОРАШ

Белградера «ИМТ» яха объединени — социалистически Югославе йоккхагІъярех промышленни предприяти я. 1954 шера даймехка тракторашт хьаелга карадерзадаьча хана, конвейер тІара араьнна хиннай доазол арахьарча лиценцегІа хьаьь йиъ эзар гаргга машина. Цул тІехьагІа массехк шу даьлча, керда тракторни завод болх бе йолаялийтачул тІехьагІа, «ИМТ» хІара шера 35—40 говра низ бола шовзткъа эзар трактор хІара шера арахецаш хиннай. Уж цу хана хьаеш хиннай югославски инженераша шийчаьча техническа документацех. Ше болх беча тхьаь пхиъ шера бархІ эзар сага чувоагІача объединене коллектив югославски лаьтта лелаберашта дІаеннай 315 эзар трактор, цул совгІа, дунен тхьаь итт мехка экспортагІа 60 эзар машина дІа а яхийтай.

Предприяти хадданза шерлуш йоагІа, дукхагІа арахец цо продукци а. Укх шера, масала, болх бе йолалургъя 100-нетара 500 говра низага кхоачаш низ бола трактораш арахецаш йола керда завод. 1981—1985 шерашта йолча планага хьежжа 50 эзар трактор, 25 эзар сеялка, культиватор, кхыйола тайпа юртбоахама инвентарь хІара шера арахецаш хургья объединени. Кердача пятилеткагІа белградски трактораш ераша карерзаергъя хьун боахама эша трактораш кхыйола машинаши арахеца производство.

ВЕНГРИ: НАХ ЧУБАХА ЦІЕНОШ ХЬАЛДАРА ПРОГРАММА

ПхийттагІа шера лаьрхІа Венгре тІайнийцача нах чубаха цІеноаш хьалдара йолча программага хьежжа мехка бахача нахага 1990 шу хьатІакхачалехьа цхьа миллиони ши біаь эзари керда квартира кхоачаргья. Къаьстта сиха хьалдеш латт цІеноаш Будапеште. Укхаза хьалъергья кхо біаь эзар гаргга квартира. ДІадахача шера, масала, столични гІишлонхошъераш Будапеште эггара йоккхагІъярех нах баха район города къулбаседа оагІорахьа Дунай нийсте хьалъе болабеннаб. Біаь эзар сага лаьрхІа йолча цу районе хьалъеш латт кштта детсадаш, школаш, тикаш, наьк ду къайла бассейн, поликлиника. Керда нах чубаха цІеноаш тьалдарга хьежжа къьначa цІеношта модернизаци е а лаьрхІад.

ГДР: ЮВКЪАРАХ А ПАЙДА ЭЦ

Тайшача кІорааца болх беш йолча теплововий электростанцешкара араккхувсача Іовкъара хІара йилагІа йола тонн йокъ ГДР халкъа боахама дукхача доакъошка пайда эцаш я. Лейсача Іовкъарах эггара хьалха пайда эц гІишлон материалаш еча промышленносте. Из бахьан долаш шера 230 эзар гаргга тонн цемент кхое вІаштІехьдоал. Иззал цемент дІайода тхьо эзар гаргга квартир хьалъерга.

(АПН).

ДУНЕ ЦХЬАН КІИРАГІА

КХЕРАМЕЧА ПЛАНАШТА ДУХЬАЛА

1981 шера хьалхара кІираш белгалдаьннад планета тайп-тайпарча мехкашка машара тІехьа барий болаш айдаларца. США, ФРГ, Англе, кхьча мехкашка тІема духьалара массова демонстрацеш хиннай. Малхбузен Европе кердача низаца баьржаб континента тІа керда американски ракетно-ядерни системаш дІахийсъара духьалара болам.

Иштта Малхбузен Европах американски «Першинг-2» яхачен ткъамаш долчен ракеташта йола стартови площадка ма е аьнна духьала яьнна шерра общественность, политически деятелаш, малхбузеневропейски мехкий дола деча партешкара бола парламентий депутаташ. Германе социал-демократически парте воаш волча 150 викало, цу даьъе дукхача парламентареша я, мехка керда американски ракетно-ядерни гера дІахийсдара хьакъехьара решени кхоачаш ма е аьнна ФРГ правительствага даьча кхайкарал кІал кулгаш яздаьд.

Датчанашеи норвежцашеи къьгта дІахайтад шоай мехкех ядерни полигонаш йитара раьза хила шоаш дага боацилга. Юхьанца хоадам болаш дукха ракеташ тІаэца кийча хинна Бельги Нидерландийн правительстваш, шоай мехкий общественноста духьале гучаьнкачул тІехьагІа, хетаргахьа, из гІулакх тІехьадоахаш гаьнддаккха лаьрхІа я.

Малхбузен Европа мехкашка кест-кеста белгалдоах, ВІашагІкхийттача Штаташа, ма дарра аьлча, НАТО гІолларча шоай союзникашта оапаш бийцаб, яхаш. Цар дош лениадер ОСВ-2 яхача Договора ратификаци ергъя аьнна, нагахьа санна гаьна кхетар юкъерча боараме дола керда американски ракеташ дІахийсъара уж раьза хуле. Цу герзах яьхад цу хана КІайча цІено, ОСВ-2 яхача Договора ратификаци йича айбалар кхерам болча «советски кхерамце» хьалхашкара Малхбузен Европа «кхерамзаленна йола гаранти» хургья. Тахан уж оапаш кхы а чІоагІагІа хьегуча баьннаб.

Дага доккйта доагІа европейски партнераш тІема бюджеташ 3 процент хІара шера лакхъе еза яхаш США-с дІадехараш а башха раьза боацилга. Ма дарра аьлча, алхха британски консерваторий лидер М. Тэтчер мара цун біарг а бушпабаь духьала ца еш, Вашингтона фарваторе латташ дІахо водаш сага вац.

Партнераша «аьннар ца деш» хилари царжеи США-ней юкъера барт тІехь-тІехьагІа эгІаш боагІаш хилари бахьан долаш Вашингтон гІерт гІомагІча тайпара низаш дара йола традиционни политика оарцагІъяккха. Цунна дола тешал да духьале йоаццаш шоай территореш тІа керда американски ракеташ дІахийсъара йола планаш кхочашъе болабалар союзникашкара хьа а дехаш дукха ха йоаццаш НАТО вІашагІтехача герзашпарча низай керттерча главнокомандующе американски инарала Раджерса яь заявлени.

Бакъда, Малхбузен Европерча халкъаша тІехь-тІехьагІа дикагІа кхетаду цу тайпара океанал дехьара деча тІаьхьехамаша адамаш мичахьа кхоачве тарлу а ядерни герзаш Іоаделга машар гІулакха мел кхераме да а. Цар шоай оаз кхы а чІоагІагІа айю машарера кхоане лоралра, СССР-ен кхьча социалистически паччахьалкхений машар безаш йола предложенеш хьаллацара.

РЕВОЛЮЦЕ НИЗ БОЛА ГЕРЗ

Афганистане 1978 шера апрельски революци котъялар бахьан долаш хьахиннад контрреволюцена духьала къовсам лоаттабара, къам дегІадоаладара, афганий вахара материальни культурни боарам лакхбара декхараш толаме кхоачашдар духьа общества деррига доакъош вІашагІтохара мел эша хІамаш. Цудухье актуальни хинна дІаэттад тахан Даймехка къамни фронт вІашагІйоллара хьакъехьара, вешта аьлча цу тайпара низаш вІашагІтохара форма хьачъехьара дош. Керттера дош из хиннад дукха ха йоаццаш Кабуле хиннача ДРА къамани патриотически низай конференце дийцар. Цига дакъа лоаццаш хиннав ши эзар гаргга делегат — болхлой, ахархой, интеллигенце, духовенства, общественни организацей, тайп-тайпарча племенайн кІезигача къаммийк векалаш, хІьта кштта Афганистана Халкъа-Демократически парте ЦК членаш, министраш, ДРА Революционни совета членаш. Конференце къамаьл даьча НДПА ЦК Генеральни секретара, ДРА Революционни совета председатела, премьер-министра Бабрак Кармала массе оагІорахьара хьахьекхад революце декхараш толаме кхоачашдара йолаш йола торонаш НОФ вІашагІйолла езаш хилари.

Даймехка къаман фронто кхоачашде дезар фуд аьлча, из да мехкара деррига бокъонца патриотически дола низаш Афганистана къаманх социальни прогресс бахьан долаш къамий-демократически хувцамий платформа тІа вІашагІтохар. Массови общественно-политически организацей система хинна дІаоттаргья фронт, цун дог да болхлой ахархоий союз. Конференцена юкъе дакъа лоаццаш хиннараша белгалдаьхар НОФ, НДПА генеральни лине хьалхленца ДРА Революционни советен правительствен политикана пропаганда е а из дегІайоалае а езаш, керда тоаенна Афганистан хьалъеча хьинаре дакъа лаца афгански халкъ оарцагІдаккха дезаш хилар. Шерра Даймехка къаман фронт ДРА къахьегамхой Іаьдала лард хургья, къаман-демократически революци низа а леррагІа а дегІайоалаяра тІехьа лоаттабеча цар къовсама герз хургда. Афганистана Халкъа-Демократически парти цунна юкъе гІоргъя авангардни политически низ санна.

Даймехка къаман фронт вІашагІйоллара хьакъехьара предложени хІанз мехка деррига халкъо юцаш хилаpo хьахьоех афганцаша из чІоагІа раьза хинна тІайнйца хилар, цо тешал ду къаманпатриотически низаш вІаши мутІахьа хилара, хІьта из Афганистан социально-экономически прогресса наькъагІа хьалхашнахьа яхара керттера дар а да. Контрреволюцонни бандашта духьаларча къовсама юкъе бахача наха тІехь-тІехьагІа хьинарегІа дакъа лоацаш хиларо, эзараш афганцаш даймехка юкха цІаухаш хиларо, кхы дукхача бакъдарашца хьахьоех законагІа йолча ДРА правительствах къахьегамхой тІехь-тІехьагІа дукхагІа тешаш хилар, деррига прогрессивни патриотически низаш кхоталара НДПА ЦК хьалхленца цо дІахьош бола никъ цар чІоагІа хьаллоацаш хилар.

ЦХЬА ХОАДАМ [illegible] ГІУЛАКХ

Намибе хьакъехьа Женеве хиннача ООН конференца норта болаш цхьаккха хІама къоастадаьдеце а цо чакхдаьнкха цхьа хІама хьоахьде доагІаш да. Дерригача дуненга цо дІакьекхар законагІа доацаш цун территорена оккупаци яь йола ЮАР расистски режим цхьа гІулакх дизза чакхдаккха гІерташ хилар — цига даим доал делга шийн кера хилийта гІертар.

Къулба-Малхбузен Африка Халкъа организацен (СВАПО) Преторе режимаи делегацена дакъа лоацаш Женеве къамаьлаш долча хана расисташа аьнна Намибе шийн лоІаме хилийтара йола ха оттае хІанз а «хьалха» да, аьнна. Намибийски халкъа ше цаІ мара йоаца вИнал СВАПО-х лоархІаш йолча ВІашагІкхийттача Къаммий Организацех доаш ца а хеташ ООН-агара цар дІадийхад переговораш йолча хана Виндхукерча шоай марионеткашта цхьатарра бокъонаш ялар.

ХІанз хьалхара даь дац Преторе намибийски проблема къоастаяра тІадерзадаь дола дунен халкъашта юкъерча сообщества низаш юхатоха гІертилга. 1978 шера ООН Кхерамзален Совето тІайнйцаар тІом соцабайталга, къулба-африкански біунаш мехка территоре тІара эгІерагІа арадоахилга, паргІата демократически хоржамаш делга белгалдаь йола план. ЮАР—СВАПО а санна — ма дарра аьлча, цу плане раьза хиина яле а, из кхоачашъяра хьакъехьа къамаьл дІадоладелча расисташ болалу шоашкахьа совле хургйола гІулакхаш дІадеха.

Бакъда, цу доккха Іазап тІалаьттача мехкара халкъ расистий маневрашца машар хила безам болаш дац. Деррига гІулакхаш чулоацаш йола санкцеш царна духьала яханза ергйоацилга къаьгга дІакхайкадаьд Женеве пресс-конференци йолаш СВАПО президента С. Нуйома. Цо белгалдаьккхад цІа керте латташ йола организаци йоагІаш йола решена тІаэцаргйолаш Кхерамзален Совет гулъяйта лаьрхІа хилар.

Хоаш да из доаш дунца ергта хургдоацилга. Расисташ Кхерамзален Совете, Преторе хьаштаашта духьала йолаш тІайнйцача резолюцена блокада ергйола шоай кІийле йолаш ма бий. Ил-я — США, Англи, Франци. Цар компанеша дукха дІакхухь Намибера Іалама руакъаш, хІьта из бахьан долаш царна чІоагІагІа лов цига къамара порядкаш йисар.

(ТАСС).

Саги Iаламан

ГОНАХЬАРА IАЛАМ ЛОРАДЕШ

Химреагентий Карабулакски завода коллективе зене йола промышленни отходаш атмосфере ца ухийтиш лорайо, тагей вибрацин кIезига гIа халийта гIерт.

Из болх чакхбоаккхача общественна керте латт завода партийни бюро член В. М Диколейко. ВООП-а юккъерча организаце оттаьча планагIа бу болх. Цу тIа белгалдаьккхад технически хий доадергдоацаш 500 метр дIоахал дола промышленни канализаци юллилга, гаги доми лушцаш йола пиклонаш хувцилга, кхыйола мероприятеш чакхйоахилга.

Завода коллектива организационно - технически мероприятеш оттаеча хана къахьстта тернам тIа а бахийта, белгалдаьккхад гонахьара Iалам лораделга. Укхаза лораду мелаш дола а технически а хий, заводо пайда ийца хий юха цIенду.

«Прогресс» яхача Ерригсоюзни Iилман - производственни объединене даьча тохкамаша хьахьехар тха заводо цIендаьча технически хих юрта бовхама пайда эца мегаргболта.

ИттлагIча пятилетке тха завода коллективо къахьстта дIоагIа къовсам хоттабаьб гонахьара Iалам лорадара. ЖIаьз тIа заводе кхановн цифраш кхоачашъяьлга лоархI, нагахьа санна гонахьарча Iалама ве даьдац аьнна справка хуле. Справка тIа кулг яде деза Терски бассейнови управлене, фе бассейнах пайда эцара болча регональни инспекце, санитарно - эпидемически станце. Укх тIеххьарча хана гонахьара Iалам лорадара дола документаш одха телхадаь моттиг хиннац. Цу гIулакха тхона новкъостал дир цхий хаьнахьа цехий, участкай, технологически оборудоване оаха паспортизаци яь хиларо.

Иштта пачхьалкхено гонахьара Iалам лорадара дIаьдехар дизза кхоачашдеш хьайоагIа Карабулакски химически реагентий завод.

А. СИНЧИНОВ,
Карабулакски химреагентий завода производственно - технически отдела начальник.

КЪАЬЗАН IАМА — ТЕРКО

Республике моттел мелла а бовхаш ба вай Iалама жовхьар — КIаьвана Iам. ТIеххьтIеххьагIа дукхагIа ух цига туристаш. Каст-каста го йиш я укхаза Махачкалера, Ставрополера, Орджоникидзера, Грознера нах. Цкъа цу Iам тIа баьхкараш шоалагIа, кхоалагIа ве боагIаш Iац из моттиг сел хоза хиларах.

Цунца цхьана, сакъийрдача доалаш санна а хеташ Iалам ца лорадеш бола нах а нийсалу царна юкъе. Каст-каста го йиш я Iама йисте шаш-лык а деш чолеш, сакъердаш багIа нах. Царех дукхагIбераш дика дийьи мекнел баьккхачул тIехьагIа дIабоалх шоаш Iийначa моттиге еха шуцаш, яьсса консервни банкаш, кхы тайпа нувкхаш а йита.

Юхабаьккхача-м шоаш хьалхагIа баьгIар а йоацаш цIенагI йола моттиг лаьа уж хьожаргхиларах шеко а яц.

Уж шек бахац шоаш хи чу тийсача ехача шушаша лувча безам болаш Iам чу ваьнна саг хоадаве мегаш хиларо, шоашта тIехьа бовгIаргболча наха дегаза хетаргйола моттиг шоаш йитаро.

Укхаза уха туристаш шерашера дукхагIа хургхилара шеко яц. ХIаьта баьгIачул тIехьагIа шоашта тIехьаре нувкхаш цар дIайоахаш ца хуле настта Iама юхе Iоха моттиг хургьяц. Из гIулакх кхетаде деза туристаша а цига салаIа ухача наха а.

Ла йиш йоацаш хIама дар дукха ха йоацаш Iама гонахьа тхона бIаргадайнар. Техкача 5 эзар квадратни моттигера тхона корайнр ехан йохалзеи кхо бIаь шуша, ши бIаь консервни банка, ткъаьитт совгIа цIи йийза моттиг.

ТIехьагIа укхаза салаIа аха безам бале наха шоаш лораде еза из геттара хоза Iалама моттиг.

Е. БАДАЛЯН,
«Запкаспрыбвод» Нохч-ГIалгIай республикански инспекце чкъаьрий лорадара участкови инспектор.

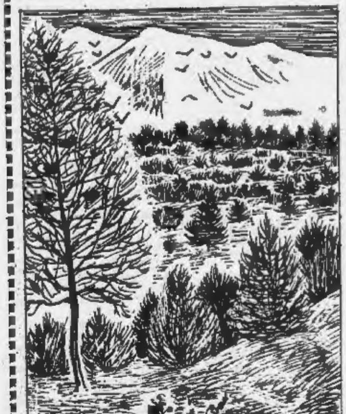

Даймехка Iалама хозле. Х.-Б. ИСРАИЛОВА этюд.

ЙОАКХО Е ЕЗА

Веденски механизированни лесхозе чIоагIа могаеш вувц Дарчо яхача юртара хьуна хаьхо Азаматов Хасмахьмад. Цо доал ду № 13 йолча участкана.

Цхьайтта шу да цо цу боахаме болх бу. Цу юкъа ший професси дукха езача хьахочо дикка опыт Iоалый. Хьнаре къахьегар бахьан долаш дукха совгIаташ, ахчан премеш тийннай цунна.

Геттара Iура хьаьгIотт лесник. Хьабоалача малхаца дийнлу хьу. Хасмахьмад сих ца луш шиъ даькъа деррига доаоуй чулоецаш то баьхха вода. Цо зув малагIа гаьнаш йокъаенний. дIатеда езаш я, мичахьа керда ераш дIаегIача баькъахьа я. кхыйола малагIа мероприятеш чакхъяха еза.

Хьу бокъо йоецаш тедаш моттигаш иц Азаматова лораеча участке. Ший юртахой дIаихетабаьб цо хьу массане а юкъаре рузкъа хиларах, из лорае езилгах.

Нагахьа санна цIенош де хьу е доагаде дахча эшаш хилча пунца дага баьле, колхоза конторе билет хьаяду. Наха эша хьу дIахедара къоастаь лаьрхIа участок я. Хьу тедача бIарг лоцаш Хасмахьмад, хьу лелаю техникаш. кхьола специалисташ ба.

Х. Азаматов дика общественник а ва. Цо хьинаре дакъа лоац лесхоза, юрта общественни вахаре. Къахьстта доттагIал да цуи дешархошца. Хьуннара ший безам царла дIалу цо. ХIара бIаьста дешархой хьунагIа къона гаьнаш дIайогIаш хул.

ХIанз мехлесхоза коллектив КПСС XXVI съезда сийна къахьегама вахте эттай. Укхаза дакъа лоацаш ва опыт йола Азаматов Хасмахьмад а.

Ш. ТЕМУРКАЕВ,
Веденски района «Колхозная жизнь» газета болхло.

Агронома хьехамаш

ЗИЗАШ МАЬЛХАРА ГIОРГДОАЦАШ

Зизаш дукхагIа дахаргдоаш, уж сиха маьлхара гIоргдоацеш фу де деза це хоеш чех дукха ба. Цу гIулакха кхеьдаргда е хьехамаш:

1. Шийлачара цIагIа чудена зизаш доаржа ца а деш хьоарчадаь долича тайпара 15—20 минута дите деза. Уж хи чу оттадеча хана лозаьа доакха гIанеш дIадаха, юхкаш дIатеда еза. Уж дIатеда еза ираче бритваша е зи чу Iочу а ахке урсаца.

2. ЧIоагIа чIегI йолча зизай (роза, астра) юхкаш ауле дIатеда еза. Хризантеме, сирене бовхаш шорттига гон тIатаха мIаьд а бе дIадоаржаде деза. Нарциссеш бовхаш дIатийдачул тIехьагIа 90 градусага кхоачаш мелдаьча хила оттаде деза, хьаьъука Iи зизашта тIехьаргйоацаш уж оагIоре а даьта.

3. Нагахьа санна гвоздика е розаш маьлхардахадале, уж зизаш доахкача кхаччалца 35—45 градусага кхоачаш мелдаьча хи чу оттаде деза, хIаьта на шаьдерлаьца цу чу иоаттаде а деза, тIоехка уж цIагIара яр санна температуре йолча хи чу оттаде деза.

4. Хий денна хийцача бакъахьа да, из деча хана зизай бовхаш дIа а тедеш. Гвоздика, нарциссаш, тюльпанаш чулатача вазе чура хий хила деза зизай бовхаш 6—7 сантиметр къайладоазаргдолаш. Хий цо хийцача а мегаргда, кердадар IотIа а детташ, Бакъда марганцевокисли калия тоха деза (хий кIезиге цIий дергдолаш) е ах таблетка аспирин чутесса еза (кхо литр долча хи чу). Шекар чутесса а мегаргда (1 литр долча хи чу 10—15 грамм тоссаш). Цу гIуллакхо зизаш дунагIа даийт, зизай чIоначаш сигагIа хьайоастайолийт. Бакъда, шекар чутессача хи чу детташ сиха маьлхара долх ландышаш, цикламенаш, амаралисаш

5. Бовхаш дIатийда зизаш доттаде деза сквозняк йоацача, малх тIа ца кхоачача моттига.

6. Розаш, гвоздикаш, лилияш, нарциссаш, ландышаш къаьстъкъаьстача вазашка доттаде деза. Керда сом е комараш чуйолча вазана юхе зизаш чу дола вазе детташ хилча а зизаш маьлхара долх.

КЪОНАЧА ЖУРНАЛИСТИЙ СЕМИНАР

Нохч-ГIалгIай АССР журналистий Союза правлене яь республика къоначa журналистий аргIанара семинар парте XXVI съездага долча «1981 — 1985 шерашкея 1990 шерага кхачачаьцея СССР экономически социальни дегIайоалара керттерча достамех» йола КПСС ЦК проект юкъара дешаш кепайоазон тIа, телевиденех радиох гIолла дувцара хетаяь яр. Гулбеннараштa хьалхашка къамаьл дир «Грозненский рабочий» яхача газета редактора заместителa, къоначa журналистий секце председателa Г. М. Погибела.

Семинаре хиннараша ладийгIар г. Москве хиннача къоначa журналистий Ерригсоюзни шоллагIча совещание итогех «Грозненский рабочий» яхача газета пожкхагIйолча корреспондента В. А. Литвиненкос яьча информаце, йиIцар 1981 шера йола творчески секце балха план.

«1981—1985 шерашкея 1990 шерага кхачачаьцея СССР экономически социальни дегIайоаладара керттерча достамашка» лаьрхIа да Iилма дегIадоаладара дукха проблемаш къоастаяра вiиз тIаберзабелга. Царех цхьа дехар — Iилма. техника, халкъа бовхам дегIабоалабера гIулакха космически аренаш дIахо Iомаслгея караерзаелгея да.

Тохкамий шерра програма кхоачашъеш ба Таджикски ССР Iилмай Академе астрофизики Институтa Iалманхой. Чакхъяьннача пятилетка шерашка цар теркам тIаберзабаь хиниаб метория, кометий, сехкъай астрономе даькъера тохкамаш дара. Из бахьан долаш дунхача сигаларча хIамайи явленийи хьакъехьара маьке сведенеш кораьйи.

Астрофизика — из Таджикистане алхха советски хана мара дегIадаьа дола Iилма да. 1932 шера Москверчеи Ленинградерчеи Iилманхоша дакъа а доацаш хьсйй Таджински астрономически обсерватори. ХIанз болх беш а астрофизика Институтa чуйоагIаш йола шиъ обсерватори — Гиссарсии «Сангилок» яхаре.

СУРТА ТIА: Гиссарсия обсерваторе. ТIехнийса астрономически установка болх бе йолаллийта кийчъеш латт.

Р. НЕТЕЛЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

Физкультуреи спорти

СПОРТ—ДЕША ВАГIАЧА ХАНА ДЕНЗ

КIира кхоза Геронтий Бабаханидн, баскетбол яхача ловзарах вола СССР-а заслуженни тренер «лакхачар ловзара» тIера долча бераштa хьеха воагIа городе Тбилисерча № 02 йолча школе. КхоалагIчеи йиъалагIчеи классашка дешаш долча берех школе вIашагIъелланй Iомалуш боагIача баскетболистий йиъ группа. Тренера новкъостал ду Грузе заслуженни хьехархочо Тамара Гегелашвили школе физкультура хьехача Гела Каначадзей.

Тренерски болх баьча шерашка Геронтий Бабаханидо СССР а Грузе а сборни командашка ловзаш хиннa баскетболистий йоккха группа хьалхъеьй. Кхетадеш ва, иштта волча специалисто кулгал а деш, чакхйоаха тренировкаш сакъердаме хургйолга. керда баьхкачарна цар бокха пайда лулга. дешархой тIоагIа раьзе а болаш тренировкашка ух. Школа директора Виталий Деметрашвилеца хетачох, цу занятеша баскетболацара а ерригача спортацара а безам совбаьккха ца Iеш, хоь а луш дисциплина тоаю, деррига предметаш а дикагIа Iомаду.

Бабахенде кулгалдераш санна йола группаш укх тIеххьарча шиа-кхаь шера вай мехкарча дукхача школашка вIашагIъехкай. ХьалхагIа экспериментальни йолаш санна бора цар болх, хIанз СССР просвещене Министерство мога а яь официальни я уж. Юххьанцара спортивни кийчо ю цу тайпара группаш вIашагIйоки лакха квалификаци йола тренераш болча районни берийн-кагархой спортивни школаша.

Дукхача шерашка ДЮСШ-а керттера декхар дерхIар цу е кхыча спортаца безам болча дешархоща болх белга. ДЮСШ-а беча балха мах бора разрядий нормативаш кхоачашъяь мах дукхагIа хиларга хьежжа.

Хила доагIача бесса, иштта балха мах беш хилча ДЮСШ-а тренераштa пайда болаш дацар «перспектива йоаца» бераш шоай группашка хьаийделга. Кхыча бесса аьлча, къаьнта спортивни талант йоаца е сов тIехьа спорт лелае болабеннараш, къаьстта фигурни хатаци, наьк делга, гимнастика санна дола пайдаш лeладераш. Иштта спортивни школаш массанена а лаьрхIа а йоацаш, эггара дукхагIа талант йолчарна е къонагIа болчарна лаьрхIа школаш йола объективни хьалаш хьахулар.

Иштта хилара инйса гIулакх дац ала хIема дай. ДЮСШ вIашагIа ехкай йоккхача спорта резерваш, чемпионашта сменаш кийчъе. ХIаьта вай чехка ялх эзар гаргга ДЮСШ йолга а цигача хаддаза дешаш шин миллион совгIа кIаьнки йиIиги долга а хайча дика кхетадерга цар мел боккха лоархIам ба спорт дегIанхувлара.

Из е воок бахьан долаш шоай бераш спортшколе дIа ца эцаш дисача даьй-ноаной раьза ца хилар а кхетаде йиш я. Царех дукхагIчарна хетачох, спортивни школаш декхарийла я шоай специфически дола дешаш къоастадара тIера а ца йоалаш, массане укхаза деша йиш хургйола балха форма хьалаха а. Из дош къовстаделга вIашгIехьдаьккхар юххьанцара спортивни кийчо группаш вIашагIйохкарца.

СССР просвещене Министерства декхарийла яь ДЮСШ юкъара образовани луча школашка а иштта шоай базашка а керда группаш вIашагIйохка.

Владимир КИРИЛЛЮК. (АПН).

Яйга атлетика

Город Брянске чакхъяьннай яйгача атлетикай «Труд» яхача ДСО Централъни Совета хьалхле яккхара 1966—67-ча шерашка баьча кхелетараштa юкъера яхьаш. Дикa толам баьлар укхаза тренера Киселев Михаила Iоажабаьча Межидов Махьмадеи Любов Эдикея. Спортивни гIа бахаш 5 километр гаьна вахарах Махьмада хьалхера моттиг яьккхар. хIаьта кхоалагIа моттиг Любов Эдикага кхаьчар.

* * *

Яйгача атлетикак СССР кубок яккхара Къилбехьен Зона яхьаш хилир город Орджоникидзе. Цига дакъа лоацаш яр пхьайтта городера командаш. Цу яхье дика аьттув баьлар вай спортсменка — вIашагIтехача СССР команда доакъошхочун Тузникова Лилай. 300 метр 39.4 секунд мара ха йоа ца еш елда чемпионка хилар пох. Цун толам из яхь хиннача мапежа а Нохч - ГIалгIайчен а рекорд я. Духьаленаш йолаш 60 метр ведарах шоллагIа моттиг яьккхар Сарапкин Александра.

Командни зачетах вай команно йиъалагIа моттиг яьккхар.

КIантохаргагIа латар

Город Таганроге хилар классически хьисапе кIантохаргагIа латара РСФСР шерашкe котталара яхьаш. Цига дакъа лоацаш яр 170 совгIа спортсмен. Уж яхьаш дунен халкъашта юкъерча федерации кердача правилах чаккхъяьлар. 62 килограмм дозал долчарна юкъе чемпиона цIи яьккхар Ацаев Кюрс. 90 килограмм дозал долча спортсменашца къовсавеннача Мукаев Хаважага кхоалагIа моттиг кхаьчар.

5—10-ча февралe город Ростове-на-Дону хургйолча СССР хьалхара моттиг яккхара яхье вай республикагара дакъа лоацаш хургва уж шаккхе, царел совгIа Базоркин Хасбулати Лимаев Адами.

М. МАТИЕВ.

ФРОНТОВИКИЙ ЙОАКХО Ю ДАЬХЕНО

Парте XXVI съезда йолча «1981 — 1985 шерашка а 1990 шерага кхачачалца а СССР экономически социальни дегIайоаларa керттера достамаш» яхача КПСС ЦК проекта тIа аьннад: «...ДIахо чакхдаха Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа дакъа лаьцарий вахара хьалаш тоадара тIадерзадаь гIулакхаш».

— Фронте хиннача наьха йоакхо дика еш хилар хьахьожаш дола верда хIама да, — йоах город Грозне Октябрьски райисполкома социальни Iалашон отдела заведующе, Сийлахь-боккхача Даймехка тIема доакъошхочо Н. А. Абазова, — «Сийлахь - боккхача Даймехка тIема доакъошхой материально - бытови хьалаш дIахо тоадара де дезарех» бола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета соцам.

Из соцам а, хIаьта иштта «Сийлахь-боккхача Даймехка тIема доакъошхой материально - бытови хьалаш дIахо тоадара кхы тIа де дезарех» бола РСФСР Министрий Советеи НГIАССР Министрий Советеи соцамаш а кхоачашдара хьдда балхаш даьд районе. Октябрьски райисполкоме я тIем тIа хиннa вах малаш ба а хьожаш цар спискаш уттаяра а вIашгIехьъяхара а йола комисси. ХIара сийлахь - боккхача Даймехка тIема инвалида картoчка оттадаьд комиссе. Беррига тIема инвалидаш продовольственни промышленни товарий тиваштa тIачIоагIбаьб. цар йиш я цигара хьалхарча аргIагIа шоашта эшаш дола товараш ийде. Общественноста низий гIонa тIахьожам доаттабу тиканшта цар гIулакх миштa ду хьожаш.

Общественноста. пионерий отрядий, комсомольски организацей новкъосталагIа малаш ба а хайна список оттаьй Сийлахь-боккхача Даймехка тIема доакъошхой. Укх 1600 саг ва.

Отталий карра ахча а денна автомашинаш ийе безам болча болх беш боацача тIема ветераний спискаш. Района дарбаи учреждениеша медицински тохкамаш ду цар унахцIено миштай хьожаш. Болх беш болча тIема ветеранашта предприятешка гIоллеи болх беш боацараштa собесе гIоллеи санаторнокурортни путевкаш тел. ДIадахача шера собеса хьожаь хиннача 60 путевках 50 Сийлахь-боккхача Даймехка тIема доакъошхошта еннай. Духхьал 1979 шера еннай фронтовикаш хиннараштa аргIах йоацаш 38 эзар кирпицп, 10 эзар шифер. НIошоай доалахьа бешамаш хилар лоош болчарна бешамаш йогIа лаьттан участкаш тийннай. Из гIулакх дIадолладаь саг 500 ва хIанз.

1980 шера мах боацаш автотранспорт еннай ткъаьитт гаргтача тIема инвалида, унха мисселчарга махках екхай. Духхьал 1980 шера итт бетта деннад Октябрьски райсобесо тIема инвалидашта, тIем тIа байнарий дезалашта, тIема доакъошхошта цхьара деча гIон хьисапе 3000 сом совгIа пособи. ТIема инвалидаштеи тIем тIа байнарий дезалаштеи цхьайтта квартира еннай дIададахача шера. Беррига инвалидашта а тIем тIа байнарий дезалашта а соцам тIа белгалъяьча льготех пайда ийбе йиш хургйолаш удостоверенеш справкаш еннай. Фронте хиннараш мах лашбу машиннаькъа а транспорта цхьадолча кхыча тайпашца а дезара льготаш.

Дукхача учреждениеша, эггара хьалха, бытовой гIуллакхаш дерашка, торговле, унахцIено лораеча, массанена гургйолча хьалтеха йоаха Сийлахь - боккхача Даймехка тIема доакъошхой очередь йоацаш тIайийбеш хиларах йола объявленеш.

СССР Министрий Совета соцамо бокъо еннай тIем тIа байнарий исташта цу венначун иждивене хиннарашта а ца хиннарашта а пенсеш ийде. Октябрьски района собесо хIанзалехьа бIаь совгIа цу тайпара пенси хьожадаьд.

Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа хинна вах малаш ба хьажара балхаш дIахо деш да.

— Октябрьски райсобеса коллектив, — йоах новкъоста Абазова, — ший низ ца кхобеш къахьегаргдолаш я КПСС XXVI съезда никъадолаьча хана мехка эггара йоккхагIа йола хало тIаьлтача шерашка шоай синош ца кходеш моастагIчуна духьала лаьттарий йоакхо яра.

П. ПОПОВ,
Сийлахь-боккхача Даймехка тIема доакъошхо.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

20 ЯНВАРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Iуйренара гимнастика.
9.05 — Мультфильмий програма.
9.35 — «Поднятая целина». Художественни фильма 1 сери.
10.05 — М. Глинка симфонически произведенеш. Ленинградера передача.
11.20; 14.30 — Кердадараш.
14.50 — Мехка телевизионни студей документальни фильмай програма.
15.40 — «Горизонт». Ленинградера передача.
16.10 — Сахалински эрсий кхалкъа хора концерт.
17.05 — «Орленок» телестуде пионерий вIашагIкхетар.
18.00 — «Тха беш».
18.30 — «Сакъердаме неткаш».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — КПСС XXVI съезда накъдолхаш. Грузински ССР телевидене програма. «Грузи. Лаьттеи нахи». Документальни фильм. Искусства мастерий концерт.
21.00 — «Ха».
21.35 — «БIаргагушдар — тешал хиладар». Киноприложени.
22.10 — «Тахан дунен тIа».
22.25 — Баскетболах кубок йиккара кубок. Маiа нах. «Жальгирис» (Каунас) — «Цибона» (Загреб). 2 тайм.

II ПРОГРАММА

8.00 — Передачай програма.
8.05 — «Шоана, дай-ноаной!».
8.35; 9.35 — Советски наьча хьаьнахьен бовхьа дара. 8 класс.
9.05; 15.00 — Психолого-педагогически хьехама дара. Дешархой шоаш Iомадаьр дагахьб Iомабар.
10.05 — Французий мотт.
[illegible]

9.35 — «Поднятая целина». Художественни фильма 2 сери.
11.0 — Н. А. Римский-Корсаков. — Эрсий темах йола увертюра.
11.20; 14.30 — Кердадараш.
14.30 — Телевизионни документальни фильмай програма.
15.45 — Л. Бетховен. 8 соната.
16.20 — Вс. Вишневский. «Оптимистически трагеди».
17.05 — «Мишка, ма, турманчаш!».
17.35 — «Цхьана — берттайча дезал».
18.00 — «Iилмаи вахари». Узбекски ССР Iилмай академи.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Революционни идаташ».
19.20 — «Ленин Октябре». Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.35 — Централъни телевидене Ерригсоюзни радиох йоккхача симфонически оркестра концерт.
22.35 — «Тахан дунен тIа». Информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

8.00 — Передачай програма.
8.05 — «Шахматни школа».
8.35; 9.45 — Зоологи. 7 класс.
9.00 — «Хьа ленински библиотека».
10.10 — Немецки мотт.
10.40; 11.40 — А. М. Горький. «Вера». 8 класс.

[illegible]

21 ЯНВАРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Iуйренара гимнастика.
9.05 — «Духха еза стихаш».

РАДИО

21 ЯНВАРЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.25 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.05 — «Коммунисти ханъ». Радиожурнал (эрсий меттала).
8.40 — «Ленинах. Даьхенах, нефтех» дола илли (нохчий меттала).
9.15 — «Дунен халкъашта юкъера» [illegible]
[illegible]
9.50 — Ашарам.
10.00 — Передачай програма. Хаоттамаш бола хоам (эрсий меттала).
10.01 — Софокин. «Ленин массаза а вайца ва» яха кантата.
10.30 — КПСС XXVI съезда накъдолхаш. «Хьалха латтача бригаде» (гIалгIай меттала).
10.45 — «Кийчлуш ва ма дахкарга» (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, [illegible]

20 ЯНВАРЬ

6.40 — «Бейклочун вахар». Радиогазета (гIалгIай меттала).

[illegible]
9.15 — Юкъаш а карта XXVI йола КПСС ЦК проект (гIалгIай меттала).
9.30 — «Къона хьаннаш» (гIалгIай меттала).
17.15 — Передачай програма. Хаоттамах бола хоам.
17.10 — Дагестански АССР хьаьа 60 шу диларга. «Вежарашка йоача республикай седкъашта» [illegible] нохчий меттала).
17.31 — Дагестана музыкаш (гIалгIай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

Хаоттам

Тахан республике гIоллеи Грознеи морхаш а йолаш, йоачаи а йолаш, Iуйрийна дохк доаллаш, малхбоалехьара секунде 0—5 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике —1+4, Грозне +1+3 градус йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, йоачаи а йоацаш, цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 2—4 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура буйсана —4+1, дийнахьа +5+10 градус йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителa — 9-24-03; бехктохкама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи — 9-24-01; юрта бовхама — 9-24-06; культуре — 9-24-05; кехаший — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадуьла шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ00014. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 306.